

1X. 12578

AZ ALSÓZEMPLÉNI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE

1943 SZEPTEMBER 30-ÁN, SÁROSPATAKON TARTOTT
KÖZGYŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE

ÖSSZEÁLLÍTOTTA:

CSATHÓ JÓZSEF

EGYHÁZMEGYEI LELKÉSZI FŐJEGYZŐ

SÁROSPATAK
NYOMATOTT RÁCZ ISTVÁN KÖNYVNYOMDÁJÁBAN

1 9 4 4

AZ ALSÓZEMPLÉNI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE

1943. SZEPTEMBER 30-ÁN, SÁROSPATAKON TARTOTT
KÖZGYŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE

ÖSSZEÁLLÍTOTTA:

CSATHÓ JÓZSEF

EGYHÁZMEGYEI LELEKÉSZI FŐJEGYZŐ

IX. 7278

SÁROSPATAK
NYOMATOTT RÁCZ ISTVÁN KÖNYVNYOMDÁJÁBAN
1 9 4 3

Felelős kiadó: az Alsózempléni Református Egyházmegye.

Nyomatott R á c z I s t v á n könyvnyomdájában, Sárospatak 1943.

AZ ALSÓZEMPLÉNI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE
1943 SZEPTEMBER 30-ÁN SÁROSPATAKON TARTOTT
RENDES KÖZGYŰLÉSÉNEK

JEGYZÖKÖNYVE

Jelen voltak :

Janka Péter
esperes

és

dr. gróf Bethlen Pál
gondnok

elnöklete alatt:

dr. Marton János
Kun Zoltán
Hegedüs László
Verebélyi Dezső
Tantó János
Virágh Béla
Rozgonyi Sándor
Kósa Szabó Pál
Darányi Lajos
Kiss Pál

lelkészi

Bernáth Aladár
dr. Asztalos Kálmán
Asztalos Gyula
dr. Meczner Béla
dr. Kérészy Sándor
vitéz Nyitray Károly

világi

tanácsbírák ;

Csathó József
Keresztury László
Benke Kálmán
Faragó György
lelkészi

dr. Janka Géza
dr. Bánya Lajos
dr. vitéz Bálint Zoltán

világi

jegyzők.

Dr. Janka Géza, mint e.-m.-i ügyész, Makó Dezső tanügyi biz. lelkészi elnök, Novák Sándor vil. elnök, Veress Imre e.-m.-i pénztárnok, Varga János e.-m.-i belmissziói előadó, Kántor Mihály, Kató János, Károlyi János, Kocsár István, Nagy Dezső e.-m.-i tanítóképviselők.

Adorjáni Győző, Bagócsi Lajos, Bakos Zoltán, Balázs Ernő, Bernáth István, Buttykay István, Fiedler István, Főző László, Göndöcz István, Gööz Ferenc, Győry Kálmán. Horváth István, Izsák József, Janka Károly, Kenyeressy Károly, Kovács Lajos, Kovács László, Körössy György, Máté Miklós, Molnár Ferenc, Molnár László, Nagy Bertalan, Nemcsik Endre, Nagy Sándor, Pógyor Lajos, Sáfár József, Sarkadi Nagy József, Soltész Kálmán, Szabó Sándor, Szendi Pál, Szabó Tibor, Szakolczay Bertalan, Takács Béla, Tóth Albert, Verebélyi Barna, Veress Lajos lelkipásztorok; Kocsis János, Martin Miklós, Hegedüs Imre hitoktató lelkipásztorok; a kesznyéteni egyházközség képviselőjében Ozsváth István egyházgondnok.

1. A 63. dicséret 1. versének közéneklése után Janka Péter esperes Isten üzeneteként a 121. zsoltárt olvassa fel, majd a következő imádsággal fordul az Úrhoz:

Örökkévaló Isten, szerető mennyei édes Atyánk! Hálaadással borulunk le Előtted ezen a mai reggelen és bizonyosságot teszünk arról, hogy Te szeretsz minket, gondviselésed és kegyelmed tárgyaivá tettél bennünket. Hányszor jöttél közel, amikor minden emberi segítség messze volt tőlünk, hányszor mutattál utat és irányt, amikor tévóvázva álottunk az élet bizonytalanságai és aggodalmai között.

Ne engedd elfogyatkozni hitünket, meglankadni erőnket, elhalkulni imádságunkat most sem, amikor a romlás és pusztulás erői lettek urrá a földön, amikor szívünk sötét és szomorú, életünk örömtelen és nyomorult s egész embervilágunk széttépett és megátkozott, hanem maradj őriző pásztorkunk s ölelj át bennünket oltalmat adó atyai karjaiddal.

Legyen hozzánk közel a Te segítséged a mai napon is, amikor tanácskozásainkkal örök, nagy céljaidat akarjuk munkálni. Használd fel alkalmas eszközökül azokat, akik ma itt összegyűltünk, hogy országod építésének munkájában részt vegyünk.

Áldd meg református Sionunkat s tedd vezetőit és híveit erőssé a hitben, álhatatossá a hűségben, fáradhatatlanná a szeretetben és elfogyhatatlanná az áldozatkészségben.

Vezesd át erős karoddal nemzetünket a veszedelmek között s nagy próbájában, nehéz harcaiban állj mellette. Órizd meg Kormányzónk, népiünk vezérének életét, aki munkában, hűségben, a legszentebb áldozat meghozatalában előljár. Erősítsd, tartsd meg Őt s cselekedd, hogy hű népét átvezesse boldog ígéretek jobb jövője felé.

Küzdő honvédeinket is harcaikban segíts, fogságukban Te légy menedékük, sebeikben a gyógyulás, halál óráján örök élet reménysége.

Oh, áldj meg mindnyájunkat s tedd eredményessé mai együttlétünket s derítsd fel ránk mielőbb a békesség várva várt napját. Ámen.

2. *Dr. gróf Bethlen Pál* egyházmegyei gondnok a következő, nagy érdeklődéssel hallgatott beszéddel nyitotta meg a közgyűlést :

Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés !

Amidőn az alsózempléni református egyházmegye szabályszerűen meghirdetett és megalakult közgyűlését elnöktársammal, a nagytiszteletű esperes úrral egyetértve megnyitom, mindenekelőtt testvéri szeretettel köszöntöm és üdvözlöm annak összes megjelent alkotó tagjait.

Legyen szabad egyházmegyei közgyűlésünket néhány gondolattal bevezetni. Néhány gondolattal azért, mert már évezredekkel ezelőtt megállapította a bölcselő, hogy gondterhes időkben — amilyen időköt élünk — erőt és vigasztalást ad az embernek a gondolkodás.

Legyen szabad mindenekelőtt is megemlékezni a legelső magyar embernek, a Kormányzó Úr Óföméltóságának 75. éves születésnapjáról, amely évforduló minden magyar embert a legmelegebb és a legőszintébb ragaszkodás érzésével tölt el. Mindnyájunknak az érzését tolmácsolom akkor, amikor arra gondolok, hogy adjon a jó Isten a Föméltóságú Kormányzó Úrnak erőt, egészséget ahhoz, hogy az országglás nehéz munkáját a magyar nemzet szerencsés boldogulására minél tovább intézhesse.

Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés ! Boldog emlékű gróf Teleki Pál mondotta volt egy alkalommal, hogy : „Amikor az egész világ harcban áll s az ember magába száll, egészen kicsiny lesz és meglátja, hogy minden e világon

mulandó és hogy a hitnek az ereje mennyire az egyedüli, amely átsegíthet egy ilyen nehéz harcban.“ Ugyancsak ő mondotta, hogy: „Anyagi veszedelmek helyett lelkiek azok a veszedelmek, amelyek Európát szaggatják és ennek következtében minden nemzet vigyázzon saját lelkére, hogy erős és tiszta maradjon.“ Valóban, tragikus körülmények között elköltözött volt miniszterelnökünk jól látta meg a dolgokat és jó helyen fogta meg a kérdést. Azt hiszem, hogy mindnyájan, akik itt együtt vagyunk, érezzük és tapasztaljuk napnap után, hogy a jelen és jövő felett való szorongó töprengéseink közepette, amikor jelenünket és jövőnket gondterhes felhők takarják — a hit az az iránytű, amely megmutatja kinek-kinek a helyes utat. A hit adja vissza lelkünknek azt az egyensúlyát, amelyre napjainkban olyan nagy szükségünk van.

Nemrég olvastam, hogy Németországban, németországi püspökök értekezletén hangzott el az a megállapítás, hogy amióta a háború tart, azóta 30 százalékkal növekedett a templombajáróknak a száma. Valami nagy belső oka kell, hogy legyen annak, hogy a német nép legkeményebb erőfeszítésének az idején 30 százalékkal több ember járul az Isten házába. Vajjon milyen erő viszi, vajjon milyen erő vonzza német férfiaknak és nőknek ezt a sokaságát a templomokba? Talán a diktatúrától való félelem? Nem, csakis az örökkévaló Istenbe vetett hit képes ilyen hatalmas tömegeket megmozgatni. Mi magunk is úgy vagyunk vele, hogy valami belső hang, valami belső erő, az Istenbe vetett hit ereje kaulazol bennünket azon a keskeny ösvényen, amely szakadékok felett, szakadékok között vezet. Ugyanaz a hit ez, amely vezette történelmünk folyamán a mi elődeinket.

Nagytisztelető Egyházmegyei Közgyűlés! Azt hagyta ránk gróf Teleki Pál, hogy minden nemzet vigyázzon a saját lelkére, hogy erős és tiszta maradjon. Az alsózempléni református egyházmegye közgyűlésére, annak alkotó tagjaira is a nemzet lelkének egyik darabja van reábízva, hogy arra vigyázzunk mindnyájan, hogy az erős és tiszta maradjon. Épen azért ezekben a nehéz időkben a lelkekre való vigyázásnak a munkáját, a munka terhét nem lehet egyedül és kizárólag a mi lelkipásztortestvéreink vállaira rakni. Nem lehet úgy felfogni a dolgot, hogy téged, lelkipásztortestvé-

rünk, azért választottunk lelkipásztorunkká, hogy te vigyázzál a mi lelkünkre. Mert lelkipásztor- és tanító-testvéreink a lelkek felett való őrtállásban mindenkor példát mutatnak nekünk, de nem lehet a dolgot egyedül az ő vállalkra nyomni, hanem különösen a presbitériumokra és az alkotó egyháztagokra is fokozott köteleességek hárulnak, olyan irányban, hogy ők maguk is cselekvő értelemben, munkával és példaadással résztvegyenek a lélek felett való őrtállás munkájában. Egyházunk alkotmánya azért építette mintegy bele az egyház életébe az egyháztagok cselekvő részvételét, hogy azzal éljenek is, mert mindhiába önti bele a lelkipásztor az ő lelkének legjobbját a lelkipásztori munkába, egész missziójába, ha a szava kiáltó szó marad és süket fülekre talál. És hiába ragadta meg és rángatta Rákosi Elnémult harangjaiban a fajtája és eklézsiája sorsán kétségbeesett lelkipásztor a Bod Péter öreg harangjának a kötelét, amikor már senki sem jött többé az öreg harang hívó szavára! A presbitériumoknak, az egyháztagoknak kell tehát a lelkek ápolása terén a lelkipásztorok segítségére sietni.

Hogy ez a szép és példaadó követelmény az alsózempléni református egyházmegyében milyen mértékben érvényesül, annak tükrét és keresztmetszetét a nagytiszteletű esperes úr esperesi jelentéséből fogjuk meghallani és éppen ezért én nem tartanám helyénvalónak, hogy az ő ezirányú jelentésének bővebb adatok közlésével mintegy elébe vágjak.

Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés! A keresztyén egyházakat, a mi kultúránkat fenyegető közös veszély tudata hozta létre azokat a jószándékú törekvéseket, amelyek az úgynevezett keresztyén egység megteremtését tűzték ki célul. A jóakaratsnak kétségkívül számos jele nyilvánult meg már eddig is mindkét oldalról. Illetékes helyekről volt alkalmunk hallani, hogy az egység megvalósítása elé az egyik oldalon ezidő szerint bizonyos hittételeinkben gyökerező akadályok, a másik oldalon viszont ősi dogmákon alapuló akadályok merültek fel. Hogy e dícséretes törekvésekből mikor és milyen eredmény fog valóra válni, azt még nem tudhatjuk. Mindenesetre örvendetes tény egymagában már az is, hogy a kérdés napirendre tűzött és hogy a kérdés napirendről le nem vétetett. De mindenesetre, akkor is, ha a keresztyén egyházak összeségét egységnek tekintjük, ebben az egység-

ben mi, magyar kálvinisták, úgy érezzük, hogy őseinktől örökölt erős hitünkkel, egyszerű, keresetlen, puritán, szókimondó egyéniségünkkel olyan értéket képviselünk, amely annak az óhajtott egységnek nem kárára, de csakis hasznára és dízére válhat.

Egyházmegyei közgyűlés hálás köszönetével adózik a gondolatdús megnyitó beszédért, azt egész terjedelmében jegyzőkönyvében örökíti meg s ahhoz fűzötten a következő határozatot hozza:

Egyházmegyei közgyűlés hódolattal üdvözli a Kormányzó Úr Ófőméltóságát születésének 75. évfordulója alkalmából s torró imádsággal kéri a mindenható Istent, hogy a vészterhes jelen s a szebb magyar jövő számára őrizze erejét, egészségét, áldja meg továbbra is kegyelmével bölcs ország-lását.

3. Lelkészi főjegyző felolvastván a gyűlést alkotó tagok névsorát,

a gyűlés megalakul. Közgyűlés Radácsy György világi tanácsbíró és Vitkay Bertalan bodroghalmi, Éles István tarcali lelkipásztorok távolmaradását igazolja. Az indokaik előzetes bejelentése nélkül távolmaradt: Bakcsy Gyula, Karászy Dezső, Osváth József, Szilva István lelkipásztorokat felhívja, hogy elmaradásukat jelen határozat kézhezvételétől számított 30 napon belül az esperesi hivatalnál elfogadható módon igazolják, mit ha nem tennének meg, 5 pengő bírság megfizetésére köteleztetnek.

4. Bakcsy Gyula bodrogszentesi, Buttykay István egyesbényei, Horváth István szerencsi lelkipásztorok, Hegedüs Imre hitoktató lelkipásztor igazolták a december 15-i közgyűlésről való távolmaradásukat. Karászy Dezső tiszaladányi lelkipásztor távolmaradását nem igazolta.

Közgyűlés nevezettek távolmaradását igazolja, az igazolatlanul távolmaradt Karászy Dezső tiszaladányi lelkipásztort 5 pengő bírság fizetésére kötelezi.

5. Nagy Sándor kesznyéteni lelkipásztor állásába való beerősítést kéri.

Közgyűlés nevezett lelkipásztort állásába beerősíti s Isten áldását kéri szolgálatára.

6. Bartha Katalin Ella eigándi, Rozgonyiné Tóth Ibolya örösi, Nagy Mária makkoshotycai, Sáfárné Hodossy Róza makkoshotycai, Nagy Magdolna ricsei, Tóth István királyhelmei, Tóth Margit prügyi, Vörös Vilma karosi, Vitányi Vilma olaszliszkai, Zsiros László erdőbényei, Zsirosné Lovass Katalin erdőbényei megválasztott tanítók ill. tanítónők állásukba való beerősítésüket kéri.

Közgyűlés nevezetteket a meg nem jelent Nagy Mária makkoshotycai tanítónő kivételével állásukba beerősíti, tőlük a hivatali esküt kiveszi, nevelő munkájukra Isten áldó és segítő kegyelmét kéri. A meg nem jelent Nagy Mária makkoshotycai tanítónőt felhívja, hogy az eskü letétele végett legközelebbi gyűlésünkön jelenjen meg.

7. Berecz Árpád, Takács Béla, Román János, Kovács Árpád, Ráski Sándor, Szepessy Imre s.-lelkészek, Ködöböcz József sáropataki tanítóképző-int. tanár, s.-lelkész egyházmegyénkbe való bekebelezésüket kéri.

Közgyűlés nevezetteket egyházmegyénkbe bekebelezi, egyházépítő munkájukra Isten áldó kegyelmét kéri.

8. Dr. Isépy Tihamér egyházmegyei ügyész súlyos betegségére hivatkozva, ügyészi állásától való felmentését kéri. Halás köszönettel vesz búcsút az egyházmegyétől s áldást kér megválasztandó utódja működésére.

Közgyűlésünk ismervén a kényszerítő ok súlyosságát, a felmentést megadja. Dr. Isépy Tihamér egyházmegyei ügyész értékes szolgálatának emléket jegyzőkönyvében örökíti meg. Puritán egyszerűsége, fáradhatatlan munkakedve, példás pontossága, érző, meleg szive predestinálták állására.

Azzal az imádsággal búcsúzik tőle az egyházmegyei közgyűlés, hogy adja vissza az Úr hűséges munkásának testi egészségét s tartsa meg őt mindvégig egyháza iránti buzgó szerelmében.

Közgyűlés az így megüresedett ügyészi állásra szavazást rendel el s a szavazások beadásának határidejéül f. évi november hó 10-ét tűzi ki.

9. Janka Péter esperes felolvassa a következő, nagy érdeklődéssel hallgatott esperesi jelentését:

Méltóságos Egyházmegyei Gondnok Úr!

Nagytiszteletű és Tekintetes Egyházmegyei Közgyűlés!

Az az óriási küzdelem, amely úgyszólván az egész világot heborította a háboru véres válságával, még mindig tart, sőt azt mondhatjuk, hogy egyre nagyobb és pusztítóbb méreteket ölt. A gondokkal teli élet egyre komolyabb és keményebb kérdések elé állít valamennyiünket. Folyton nő rajtunk a teher. És ezek a kérdések és terhek olyanok, amiket csak a magunk erejéből megoldani és elhordani nem tudunk.

Mi csak annyit tehetünk, hogy a sorsvállalás komolyságával szilárdan megállunk helyünkön, vállaljuk a megpróbáltatásokat, hűen teljesítjük kötelességünket s nem engedjük, hogy csüggedés, kétkedés férközzenek szivünbe s ezek gyengítsék nemzeti erőinket.

A jövő azonban Isten kezében van. Ő minden kérdések megoldója s a teherviselési készség megerősítője. Éppen azért az ilyen történelmien komoly időkben, mint a mostani, ahhoz kell fordulni, aki nekünk olyan erőt ad, amely a hitet győzedelmessé teszi. Ez a győzedelmes hit a próbatételekben edződik meg s amikor szinte összeroppanni látszik, akkor aratja legnagyobb diadalát. Ezt a hitet egyedül Isten adhatja meg s az Ő örök Igéjén keresztül szerezhethetjük meg magunknak. Éppen azért a jelen nehéz időkben nem elégedhetünk meg küzdő honvédeink hősiességének a csodálásával, még azzal sem végzünk el mindent, ha egyrészt áldozathozatallal a hadbavonultak hozzátartozói, a sebesültek, a hadirokkantak, a hadiözvegyek és árvák mellé állunk. Ezenkívül, az idői keret arra kötelez, hogy az eseményeknek, történéseknek az

értelmét is megértve még bátrabban, még nagyobb odaszánással hirdessük a megmarcangolt szívű és tépett lelkű emberiségnek Isten Igéjét „mely Istennek hatalma, minden hívőnek az üdvösségére“ s mondjuk el, hogyan kell most imádkozni, hogyan kell ma hittel Isten kezébe fogózni s hogyan kell a magyar jövődőt az Úr Jézus Krisztuson keresztül kérni, várni és munkálni.

Egyházkerületünk Főtiszteletű Püspöke számtalan megnyilatkozásában példát és útmutatást ad nekünk erre nézve. Ezt a célt szolgálta augusztus 25-én — dr. Szabó Zoltán egyházkerületi lelkészi főjegyző közreműködésével — megéjtett vissi és kenézlői áldó nyomokat hagyó püspöklátogatás is.

A ma élő nemzedék emlékezeté szerint ez volt az első alkalom, hogy Viss és Kenézlő népe református püspököt fogadhatott. Mindkét helyen a szeretet és a melegség hullámai áradtak püspökünk felé, aki úgy a az üdvözlésekre adott megkapó válaszaival, szeretetteljes tanácsaival, a családlátogatások alkalmával megnyilvánult nyájas, leereszkedő modorával mély nyomokat hagyott a lelkekben s bizonyára hosszú időre emlékezetessé és felejthetetlenné tette nemesak hiveink, de a más felekezetűek körében is ez a látogatás.

Javaslom, hogy közgyűlésünk is fejezze ki Püspök úrnak s az egyházkerület lelkészi főjegyzőjének hálás köszönetét a meglátogatott gyülekezeteknek szerzett ünnepi órákért.

Ezzel kapcsolatban megemlíteni kívánom még, hogy a fogadtatás és rendezés részleteinek megbeszélése végett előzetesen az érdekelt gyülekezetek lelkipásztoraival értekezletet tartottunk s minden tőlünk telhetőt elkövettünk, hogy a látogatás minden mozzanata megfeleljen az alkalom ünnepélyességének. Egyházmegyei gondnok úr Óméltóságát — aki fontos családi okok miatt nem vehetett részt a látogatáson — Zombori Géza tb. egyházmegyei gondnok, világi tanácsbíró úr helyettesítette. Megjelentek a vissi állomáson lefolyt fogadtatáson dr. Borbély Sándor Szaboles vm. alispánja, vitéz Mikó Bertalan a gávai járás főszolgabírája, akik velünk voltak az egész látogatás ideje alatt. Jékey Ferenc főispán úr pedig Kenézlőn jelent meg és részt vett a Püspök úr búcsúztatásán.

A kormányzat egyházunk iránti jóakarátát és segítő készségét az elmúlt évben is többirányban megbizonyította.

Az állami tisztviselők részére folyósított fizetés és családi-pótlék emelésnek a lekipászorokra való kiterjesztése — tudtommal — folyamatban van és úgy a kongruánál, korpótléknál, valamint a családipótléknál július 1-ig visszamenőleg rövid időn belül érezhető lesz ez az emelés.

Rendezte a kormányzat a kántori teendőkért járó javadalom különválasztása által a felekezeti tanítóság régi panaszát és jogos kívánságát. A rendezés azonban csak ott volt eredményes, ahol a régi díjlevelekben, javadalmi jegyzőkönyvekben kántori, vagy kántortanítói javadalom volt feltüntetve. A kántori javadalom teljes egészében, a kántortanítói pedig 50 %-ban lett a kántori teendőkért végzett munka díjazására fordítva. Ahol csak tanítói javadalom szerepelt, ott maradt minden a régiben, vagyis az ilyen helyeken kántori teendőkért nem lett külön díjazás megállapítva.

Az eddig hozzánk érkezett és az egyházközségeknek továbbított VKM. rendeletek szerint Bodrogmezőn, Erdőhorvátiban, Karesán, Karosban, Olaszliszván, Tiszaladányban és Tolcsván a tanítók a kántoroskodásért semmi díjazásban nem részesülnek. Vannak viszont olyan egyházközségek, ahol jelentéktelenül csekély a megállapított kántori javadalom. Erdőbényén és Tállyán két-két értékegység, Taktaszadán három értékegység, Kesznyétenben, Tokajon, Ujcsanálson és Vajdácskán négy-négy értékegység.

Felhívtam egyházmegyénk Tanítóegyesületének elnökét, hogy a Tanítóegyesület mutasson rá ezekre a sérelmekre s egyházhatóságaink útján kérjen egy igazságosabb és méltányosabb rendezést.

Az egyre fokozódó drágaság azonban egyházi közületeinknek is kötelességévé teszi, hogy javadalmasaik jobb megélhetőségi lehetőségéről maguk is gondoskodjanak. Egyházi javadalmasaink nehéz helyzetén óhajt segíteni egyházkerületünk elnökségének azon rendelkezése, mely a konventi elnökségi tanács július 1-én tartott 2. sz. határozata alapján felhívta a fennhatósága alá tartozó egyházi szervezetek és iskolai intézmények fenntartóit, hogy haladéktalanul intézkedjenek tisztviselőik és alkalmazottaik egyházi forrásból eredő készpénz javadalmának f. évi július 1-től való felemeléséről és kifizetéséről az állami tisztviselőkre nézve megállapított mérték szerint. (Az eddigi emeléseket tekintetbe

véve ez cca 60 %-nak felel meg.) Kivánatosnak tartom, hogy az egyházmegyei gyűlés a multa nézve kötelezze el erre az érdekelt egyházközségeket, a jövőre nézve pedig már most adjon utasítást, hogy ezek a járandóságok olyan mértékben lesznek emelendők, amilyen mértékben az államtisztviselők fizetése időközben emelkedni fog.

Rendezésre vár a mai idők követelményeinek megfelelően a stólaügy is. errenézve is kérnem kell az egyházmegyei gyűlés rendelkezését. Méltányosnak tartanám, ha a díjlevélben megállapított stóla értéke 20 P-ös buzaárat véve alapul a mai buzaárhoz arányosítva emeltetnék fel.

Mindkét határozatra kérje ki egyházmegyei gyűlés az egyházkerületi közgyűlés jóváhagyását.

Bizonyára az egyházi javadalmasok mostohának mondható helyzete s a díjlevélben foglalt különféle természetbeni járandóságok kiszolgáltatásáért folytatott, sokszor meddő küzdelem az egyik tekintélyes oka annak, hogy theológiáink kezdenek elnéptelenedni s nem sok idő múlva arra leszünk kénytelenek rádöbbenni, hogy a lelkészi pályán nem lesz elegendő utánpótlás. Bár egyházkerületünk által fenntartott theológiánkon ma még az a helyzet, hogy ez évben az első évfolyamra felvehető hallgatók száma biztosítottnak látszik, viszont a theológiai kar a felvételre jelentkezősekből sajnálatlaltal állapította meg, hogy református magyar falvaink fiai közül egyre kevesebben jönnek a theológiára s a hallgatók inkább a városi rétegek fiai közül kerülnek ki. Amilyen öröndetes az, hogy a város és benne értelmiségünk s a kis- és középosztály fiai most már esztendők óta szívesen fordulnak a lelkipásztori hivatás felé, annyira sajnálatos s jövő kihatásaiban káros az, hogy a falu s benne a magyar gazdaréteg fiai kikapcsolódnak a lelkipásztor rétegből, aminek pedig évszázadokon gerincét képezték. A theológiai kar megkereése alapján kérem lelkipásztor testvéreimet, legyenek szivesek odahatni, hogy a községeikben középiskolát végző diákokat irányítsák a lelkipásztori pálya felé és erősítsék őket erre való elhatározásukban.

Az utánpótlás szempontjából nem elegendő azonban a theológiai hallgatók számának a biztosítása, hanem fontos az, hogy akik megszerzik a lelkészi oklevelet, azok maradjanak is meg a lelkipásztori pályán s ne cseréljék azt fel kényel-

mesebb és nyugodtabb állásokkal. Elszomorító jelenségként kell megemlíteni, hogy vannak olyan lekipásztorok, akik biztosították a maguk számára a lelkészi jelleg fenntartását, azonban semmi elkötelezést nem éreznek arra nézve, hogy az anyaszentegyházban szolgálatot vállaljanak és végezzenek. Legutóbbi esperesi értekezlet foglalkozván ezzel a kérdéssel, abban állapodott meg, hogy az egyházmegyék kérelemmel fordulnak az egyházkerületi közgyűléshez egy olyan értelmű határozat meghozatala érdekében, hogy az egyházkerületi elnökség — szükség esetén — hívja fel az ilyen lelkészjelleggel bírókat az egyházi szolgálatok vállalására, amennyiben pedig erre nem volnának hajlandók, a vonakodók fosztassanak meg lelkészjellegüktől. Egyházi törvényeink szerint is a lelkészi jellegű egyének kötelesek szolgálatot végezni, igénybe kell hát venni az ő szolgálataikat. Méltóztassék ebben az ügyben bölcs belátása szerint a felterjesztést megtenni.

Emlékezetébe kell idéznem lekipásztor-testvéreimnek mult év szeptember 24-én tartott gyűlésünknek két határozatát. Az egyik határozat kívánatosnak mondotta ki a lekipásztori körök életrehívását. Tudtommal csak a Bodroghöz lelkészei tettek eleget ennek a határozatnak, akik feleségeikkel együtt Királyhelmeceken minden hónapban összejöttek, hogy a különféle problémákat megbeszéljék, lelkiekben, erőben gyarapodjanak, építsenek és építtessenek. Ez a lelkészi kör összejövetelei alkalmával eddig 43 P 80 fillér perselyadományt gyűjtött s juttat el lelkészözvegyeink és árváink támogatására. A hegyaljai körzetben Darányi Lajos sárospataki lekipásztor, a Harangod vidékén pedig Benke Kálmán lekipásztor ezirányú kísérletei és erőfeszítései — úgy tudom — nem jártak eredménnyel. Szükségét látom annak, hogy egyházmegyei gyűlés újra nyomatékkal hívja fel lekipásztoraink figyelmét az egymással való találkozás testvéri alkalmainak a megteremtésére.

A másik határozat pedig az, amely lelkészértekezletünk felterjesztése alapján kötelezővé tette, hogy minden lekipásztor havi két pengőt, összesen évi 24 P-t fizessen be az egyházmegye pénztárába, mely összeg lelkészözvegyeink és árváink sanyarú sorsán lesz hivatva segíteni. E helyről kérem lekipásztor-testvéreimet, hogy a határozatnak most már mindenki haladéktalanul tegyen eleget, mert a dráguló viszo-

nyok egyre jobban sürgetik és követelik tőlünk az erkölcsi elkötelezés teljesítését.

Egyházmegyei gyűlés határozatát kell kérnem az ORLE és ORPSZ főtítkárainak egyik esperesi értekezlet alkalmával előterjesztett kérelme ügyében.

Az ORLE főtítkárja, dr. Vasady Béla egyetemi tanár az egyesület nevében azt kérte: Mondja ki egyházmegyei gyűlés, hogy az egyházmegye minden lelkipásztora köteles az ORLE tagjai közzé belépni, a jövőben a tagdíjat egyházmegye egyházlátogatóságai útján szedi be és az egyházmegyei pénztár egy összegben küldi be az ORLE pénztárába. A kérelemnek az az indoka, hogy az ORLE tervbe vette egy lelkészség megszervezését, hogy legyen egy arra hivatott és alkalmas ember, aki minden idejét és erejét a lelkészi közösség ügyeinek intézésére és érdekeinek hathatós képviselőtére szentelné. A lelkészség szervezésével járó terhet azonban az ORLE csak úgy tudja fedezni, ha minden lelkipásztor tagja lesz az egyesületnek és a tagdíjak befizetése biztosítva lesz.

Szabó Imre budapesti egyházmegye esperese s az ORPSZ főtítkárja pedig arra kérte egyházmegyei gyűlést: Kötelezze el a kebelbeli gyülekezet presbitériumait az ORPSZ tagjai közzé való belépésre, a tagsággal járó 1 P tagdíj fizetésére, az egyházlátogatóságot pedig utasítja a tagdíjak befizetésének szorgalmazására. Nem kétlem, hogy presbitériumaink vállalni fogják ezt a csekély tagdíjat, annyival is inkább, mert annak ellenértékeként évente 4 alkalommal kapják a Magyar Presbiter című lapot. Kívánatos, hogy presbitereink már a választás alkalmával szereznék tudomást arról, hogy a presbiterség azzal a kötelezettséggel is jár, hogy tagjai lesznek az ORPSZ-nak, ami viszont 1 P tagdíj fizetésére kötelezi el őket.

Az egyházlátogatás idejének a megváltoztatásával is foglalkozni kell egyházmegyei gyűlésünknek. Eddig egyházmegyénkben az volt a szokás, hogy április közepétől május végéig folytak le az egyházlátogatások. A múlt évben az egyházlátogatói küldöttség egy jó része azonban június hónapban végezte ezt a munkát, amikor a szorgos mezei elfoglaltság miatt a presbiterek csak gyér számban jelentek meg a gyűléseken s a gyülekezetekkel való találkozás sem

volt lehetséges. A múltban ezt az időt az tette indokoltá, hogy az egyház- és iskolalátogatás együtt történt. Az iskolafelügyelet egységes megszervezése következtében iskoláink és tanítóink munkáinak ellenőrzése tekintetében új helyzet állott elő, most már tehát semmi akadálya nincs annak, hogy az egyházlátogatás korábban, lehetőleg március hónapban tartassék, amikor a presbiterek nagyobb érdeklődésére lehet számítani, a gyülekezetekkel való találkozás lehetősége is megvan s mód adódik arra is, hogy a látogatóság a gyülekezet missziói munkáiba is beletekinthesen. Az adott utasítások végrehajtásának ellenőrizhetése szempontjából méltóztassék elrendelni azt is, hogy az egyházlátogatóságok észrevételeiket és utasításaikat jegyezzék fel a presbiteri jegyzőkönyvbe.

Gyülekezeteink életéről az egyházlátogatási jegyzőkönyvek alapján a következőkben adhatok összesítő jelentést :

I. Hit- és erkölcsi élet.

A vasárnapi és ünnepi istentiszteletek d. e. és d. u. mindeütt megtartatnak. Vasárnap d. e. és ünnepek alkalmával predikációkkal, d. u. predikációval, biblia-, vagy kátémagyarázattal.

A köznapreggeli istentiszteletek tartása nem egységes. A legtöbb helyen minden reggel van, de vannak gyülekezetek, ahol 2--3-szor tartatik köznapreggeli istentisztelet, a nyári hónapokban pedig több helyen teljesen szünetel. É esti istentiszteletek csak a bűnbánati hetek alkalmával vannak a legtöbb gyülekezetben. Téli időkben is tartatnak esteli istentiszteletek: Bacskán, Olaszliszkán, Nagyrosványon, Páciban, Szerenesen. Királyhelmecen az egész adventi időszak alatt van esteli istentisztelet.

Az iskolás gyermekek tanítóik vezetése alatt részt vesznek az istentiszteleten, csupán Kisgéres panasolja, hogy a tanítók nem vezetik fel őket s ezért kevés gyermek vesz részt az istentiszteleten.

A gyermekek lelkigondozása gyermekistentisztelet, vagy vasárnapi iskola keretében történik. A vasárnapi iskolát a legtöbb helyen lelkészek, s.-lelkészek, tanítók és tanítónők vezetik. Ezen kívül: Bodrogolasziban Tomori Matild, Geszte-lyen és Lácán a lelkipásztor felesége, Hernádnémetiben Fésüs

Klára tanítónőjelölt, Perbenyiken Sápos Erzsébet, Filep Gizella, Sápos Piroska, Sárospatakon a teológusok, tanítójelöltek, gyülekezeti munkások, Tokajban Kassay Anna és Balogh Imre, Újcsanáloson: Fülep Sára vesznek részt a vasárnapi iskola vezetésében és munkájában.

A vallásos esték tartása általánossá lett a gyülekezetekben.

A keresztelés nagyrészt a templomban és csak hidegebb téli időben történik a lelkészi irodában.

Az Úriszentvacsora 6-szor szolgáltattatik ki. Gesztelyen és Újcsanáloson 7-szer (nagy-pénteken is). Ezenkívül több gyülekezetben volt a leventék részére külön úrvacsoraosztás. Az úrvacsorával élők száma örvendetes növekedést mutat. Míg az 1941. évben 75.250, addig 1942-ben 85.140, vagyis 9.890-nel volt több az úrvacsorával élők száma. A betegek úrvacsorázása is a gyülekezeti úrvacsoraosztás alkalmával történik, de ha máskor is kívánják, a lekipásztorok mindenhol készséggel állanak szolgálatra.

A társ-, leány-, fiókegyházakban — a szórványokban és tanyákon élő hiveink lelkigondozásának nagy fontosságát egyre jobban megértik lekipásztoraink.

A konfirmációi oktatást lekipásztorok és s.-lelkészek, a filiákban pedig előkönyörgők végzik. Most már mindenütt 14, vagy 15 éves korban történik a konfirmáció. A konfirmációra való előkészítés ideje azonban nagyon különböző. Három év és három hónap között váltakozik. Szükségét látom annak, hogy az egyházmegyei gyűlés rendelje el, hogy egy évnél nem lehet kevesebb a konfirmációi előkészítés ideje, mert ahhoz, hogy az előkészítés eredményes lehessen, a komoly munka mellett elegendő időre is szükség van.

A konfirmáció áldozócsütörtökön történik és a konfirmándusok mindenütt kapnak emléklapot s ezenkívül sok helyen Újszövetséget, némely helyeken konfirmációi emlékönyvet, bizonyítványt, vagy imakönyvet. A keresztszülők egyre több helyen kezdenek belekapcsolódni a megkonfirmált gyermekek bibliával történő megajándékozásába.

Szekták hódításáról sehonnan nem érkezett jelentés, sőt számuk egyre apadóban van. Bodrogvécsről azt jelenti az egyházlátogatóság, hogy a nagy számmal lévő szektáriusok mind visszatértek és jó egyháztagnak bizonyulnak.

A felekezetek közötti béke jó, más helyeken türehető, vagy kielégítő.

Vallássérelemként Királyhalmec jelenti, hogy ott a róm. kath. plébános eltemetett egy református gyermeket. A felhozott esetben azonban vallássérelem csak akkor lenne megállapítható, ha igazoltatnék az is, hogy a más vallású szertartás szerinti eltemetés oka nem a jogosult család kifejezett kívánsága volt. Egyetemes Konventünk az ilyen esetekben a következő álláspontot foglalja el: „Mivel a temetési gyászszertartás nem az immár Isten kezében lévő halottnak, hanem a földön életben maradottnak javára és lelke megnyugtására történik, mindegyik lekipásztor kötelességének ismeri el, hogy a gyászoló felek kifejezett kívánságára bármely vallásban meghalt temetésnél közreműködjenek.“

A vegyes-házásoknál most már az egyházmegye által készített és a gyülekezeteknek megküldött nyomtatvány szerint mindenütt fel van fektetve a nyilvántartás, kívánatos azonban, hogy ezek pontosan vezettessenek is.

A reverzálisok körül folyik a megszokott küzdelem, hol a felszínen, hol a felszín alatt. Reverzális 77 esetben kötött javunkra és 57 esetben kárunkra, tehát 25-el több a javunkra kötött reverzálisok száma. (Az előző évben ez 13 volt.) Legjobb a helyzet e tekintetben Megyaszón, ahol hat javunkra adott reverzálissal szemben kárunkra csak egy kötöttet, továbbá Zemplénagárdon, ahol kárunkra nem, ellenben javunkra 3 esetben adatott reverzális. Legrosszabb pedig Szerencsen, ahol 8 kárunkra adott reverzálissal szemben csak 4 kötöttet a javunkra. Legyenek nagyon éberek az őrállók, nehogy az ellenünk adott reverzálisok gyökerében támadják meg református egyházunk létét és fennmaradását.

Egyesületeink és szeretetintézményeink működéséről a missziói jelentés fog számot adni.

Szegények segélyezésére 3207 P 68 fillért fordítottak gyülekezeteink.

Börtönben 2 egyháztagnak van gyilkosság miatt.

Kivándorlók csak régiek vannak, akikkel azonban a háborús helyzet miatt sem hozzátartozóik, sem pedig a gyülekezetek érintkezést fenntartani nem tudnak.

Presbitériumaink erősebb kézzel kezdik fogni a fegyelmezés ügyét s az ellenünk reverzalist adók ellen lefolytat-

ják az eljárást és őket az úrvacsorától eltiltják. E téren Tokajban és Szerencsen állapítható meg bizonyos hiányosság, mert az első helyen, vagyis Tokajban a 3 reverzális esetben csak 2 egyháztag ellen, Szerencsen pedig a 8 esetből csak 2 egyháztag ellen folytatott le az egyházfegyelmi eljárást.

Istennek hála, a nehéz idők dacára is gyülekezeteinkben él az adakozás lelke és szelleme. Az adományok összege az 1940. évi 40.524 P 73 fillérrel szemben az 1942-ik évben 50.417 P 49 fillért, vagyis 9.890 P 76 fillérrel többet tett ki.

Vallásos iratok terjesztése megszokott keretek között ez évben is folyt.

Vasárnapi munkaszünet megtartására nézve a multból már nagyon ismert és megszokott feleleteket kapjuk.

II. Az egyházközségek anyagi ügyei.

Az egyházközségek ingatlan-állományában nincs változás. Azok részben házilag kezeltetnek, részben bérbe adatnak, részben pedig feles műveléssel hasznosíttatnak. Nagyobb mérvű bérhátrálékról a jelentések nem tesznek említést.

Nyilvántartás végett felemlítem, hogy az OFBE-földek kivételével telekkönyvi rendezésre várnak: Cigádon a községgel kicserélt temető területe, Csobajon az egyik iskolatelek és 2 külsőség, Golopon 4 kh. és 124 négyszögöl terület, végül Makkoshotykán az egyik iskolatelek.

Az egyházi adózás alapja: államiadó osztályba sorozás, templomi szék és párok. Egyházi adóhátrálék: 61.792 P 18 fillér mutatkozik, ami bizony még mindig tekintélyes összeget tesz ki. Kívánatos lenne, hogy a presbitériumok az adóhátrálékok beszédésénél nagyobb szorgalmat és erélyt tanúsítsanak, mert a mostani idők elég alkalmasak arra, hogy adóhátrálékuktól egyháztagjaink megszabaduljanak. Jegyezzük fel azoknak a gyülekezeteknek a nevét, ahol nincs adóhátrálék: Alsódobsza, Bacska, Láca, Lelesz, Semjén, Tolcsva és Zemplénagárd.

Az építkezés összege 117.719 P 28 fillért tett ki. Nagyobb építkezések voltak: Bodrogszentes 4.000 P értékben lelkészi csúrt és istállót épített. Kenézlő 7.731 P-t fordított iskola-

épülete javítására, Kistárkány 3.020 P-t új melléképületek emelésére, Vámosújfalú 3.826 P-t lelkészi lakának renoválására. Tiszaladány pedig 12.000 P költséggel új lelkészi lakot épített.

Vagyonleltár mindenütt van. Az évvégi összesítések és változások átvezetése terén mutatkoznak hiányok. Révleányvár vagyonleltára nincs egyházmegyei gyűlés által jóváhagyva. Bár a jóváhagyásra nézve egyházlátogatóság utasítást adott, méltóztassék erre nézve határozatilag is rendelkezni.

Örömmel jelenthetem, hogy a különféle egyházi köztartozások hátralékának az összege, mintegy 50 százalékkal csökkent. A közigazgatási behajtás elrendelése sok helyen eredményes volt. Azon egyházközségekkel szemben, amelyek október 20-áig nem rendezik köztartozásaikat, ez évben is kénytelen leszek a közigazgatási hatóság segítségét igénybe venni.

Berzék és Bodroghalász magtári adósokkal, Lelesz az úrbéres községgel, Tiszakarád pedig a legeltetési társulattal áll perben.

III. Egyházkormányzati ügyek.

A presbitériumok szabályszerűen vannak szervezve és teljesítik törvényben előírt kötelességeiket. Nagyon elismerően nyilatkozik egyházlátogatóság a vámosújfalui presbitérium működéséről és magatartásukat példaadónak tünteti fel minden gyülekezet számára. Ez a presbitérium míg lelkipásztora katonai szolgálatot teljesített, hűséggel és éberrel vigyázott a gyülekezetben.

A presbiteri jegyzőkönyvek, anyakönyvek iktató és postakönyvek, irattárak, számadások, paróchiális könyvtár a legtöbb helyen rendben vannak. Hernádnémetiben és Révleányváron az egységes számadási nyomtatványok használatára, Tiszakarádon presbiteri jegyzőkönyv szabályszerű és a paróchiális könyvtár törzskönyvének rendszeres vezetésére, ezenkívül Révleányváron az áttértek és kitértek beszerzésére adott egyházlátogatás utasítást.

Számadások egyházlátogatás idején nem voltak készen: Kesznyétenben, Karoson, továbbá Tállyán. Érdekelt lelki-

pásztor-testvéreimnek figyelmébe ajánlom a multévi szeptember 24-én tartott egyházmegyei gyűlés 26/e. sz. határozatát, amely elrendeli, hogy a számadások minden év május elsejéig sürgetés bevárása nélkül beküldendők az illetékes számvevőkhöz. Makkoshotykáról pedig azt jelentette az egyházlátogatóság, hogy dacára a többször adott utasításnak, a számadások 1940-ig visszamenőleg mindig hiányoznak. Makkoshotykára kiküldtem Bernáth István járási számvevőt, aki az 1940—42. évi számadásokat elkészítette, azokat a presbitériummal letárgyaltatta és jóváhagyatta, a kellő útbaigazításokat lelkipásztornak a számadási könyvek és naplók vezetésére megadta. Az egyház zürzavaros anyagi ügyvezetésében tehát rend lett. lelkipásztor az ügykezelésben kioktatást nyert, reméljük, hogy jövőben a járatlanság és tapasztalatlanság nem fog indokul szolgálni.

Egyházi épületeink sok helyen javításra szorulnak. A nagyobb mérvű javításoknál a presbitériumok várják a jobb időket, a háború elmúltát, amikor megszűnnek az anyagbeszerzési nehézségek.

Az egyházi épületek biztosítva vannak részint az ORJÓ útján a Gazdák Biztosító Intézeténél, részint pedig a visszakérült egyházközségek épületei és ingóságai a Providenciánál. Ágcsernyő, Bacska, Berzék, Bély, Hernádnémeti, Kesznyéten, Kisgéres, Kis—Nagytárkány, Makkoshotyka, Tiszakarád és Viss egyházközségek presbitériumait utasította az egyházlátogatóság a tűzbiztosítási érték emelésére. Méltóztassék elrendelni, hogy ezek a gyülekezetek tegyenek jelentést esperesi hivatalhoz, hogy megtörtént-e és milyen mértékben az emelés?

Egyházi és iskolai ügyeink előbbvitele érdekében a következő intézkedések történtek: Bodroghalász új harmóniumot szerzett be; Cigánd, Erdőbénye, Láca megszervezte a VII. osztályt. Ezenkívül Cigánd átmenetileg 1.200 □-öl területet biztosított gazdasági gyakorló terület céljaira. Monok új iskolát és tanítói lakást szerzett, Semjén új orgonát állított be 3.700 P értékkel, Prügy a III., Ricse az V., Zemplénagárd a III. tanítói állást szervezte meg. Zemplénagárdon ezenkívül folyamatban van két új tanterem és egy tanítói lakás építése, aminek befejezését az anyagbeszerzési nehézség késlelteti.

IV. Statisztikai adatok.

A) Anyagi ügyek.

Adakozás... ..	50.417 P 49 fillér	(40.524 P 73 fillér)
Építkezés... ..	117.719 P 28 fillér	(97.045 P 42 fillér)
Bevétel... ..	813.622 P 50 fillér	(721.394 P 37 fillér)
Kiadás... ..	771.686 P 22 fillér	(690.785 P 70 fillér)
Maradvány... ..	41.936 P 28 fillér	(30.608 P 67 fillér)

B) Vagyon összesítés.

Földek értéke ..	2,006.139 P 15 fillér	(1,989.361 P 13 fill.)
Épületek értéke ...	4,250.879 „ 08 „	(4,163.742 „ 33 „)
Ingóságok ..	605.413 „ 81 „	(601.883 „ 71 „)
Tőkéek, alapok ..	91.086 „ 89 „	(92.491 „ 21 „)
Hasznos jogok ...	169.217 „ 80 „	(149.509 „ 80 „)
Alapítványok... ..	14.867 „ 48 „	(19.545 „ 64 „)
Készpénz és követelések:	178.671 „ 38 „	(168.230 „ 36 „)
<hr/> Összes vagyon:	7,316.275 P 59 fillér	(7,184.764 P 18 fill.)
Teher:	257.119 P 54 fillér	(265.744 P 35 fill.)
<hr/> Tiszta vagyon:	7,059.156 P 05 fillér	(6,919,019 P 83 fill.)

C) Népmozgalmi adatok.

Lélekszám :	66.038	(65.620)
Született fi:	644	(648)
„ nő:	711	(635)
<hr/> Összesen:	1.355	(1.283)
Ebből törvényes:	1.250	(1.188)
„ törvénytelen:	105	(95)
Meghalt fi:	451	(427)
„ nő:	431	(355)
<hr/> Összesen:	882	(782)
Konfirmált fi:	494	(499)
„ nő:	514	(544)
<hr/> Összesen:	1008	(1043)

Házasságot kötött tisztapár :	324	(309)
„ „ vegyespár :	112	(115)
<u>Összesen :</u>	<u>436</u>	<u>(424)</u>
Reverzális köttetett javunkra :	77	(63)
„ „ kárunkra :	52	(50)
	+ 25	(+ 13)
Kitért fi :	5	(8)
„ nő :	9	(11)
<u>Összesen :</u>	<u>14</u>	<u>(20)</u>
Áttért fi :	43	(65)
„ nő :	47	(58)
<u>Összesen :</u>	<u>90</u>	<u>(121)</u>
Úrvacsorával élt :	85.140	(75.250)

D) Adózási adatok.

Rendes egyházi adó :	216.300 P 93 fill.	(214.706 P 69 fill.)
Rendkívüli egyházi adó :	12.006 P 52 fill.	(17.001 P 42 fill.)
<u>Összesen :</u>	<u>228.307 P 45 fill.</u>	<u>(231.708 P 11 fill.)</u>
Ebből befolyt :	183.537 P 37 fill.	(171.321 P 06 fill.)
Maradt hátralék :	44.770 P 08 fill.	(91.236 P 65 fill.)
Régebbi hátralék :	17.022 P 10 fill.	
<u>Összes hátralék :</u>	<u>61.792 P 18 fill.)</u>	<u>(91.236 P 65 fill.)</u>

E) Segélyezések.

Közegyháztói :	5.005 P 27 fill.	(5.346 P 90 fill.)
Államtól :	331.541 P 41 fill.	(281.685 P 10 fill.)
Községtől :	25.691 P 92 fill.	(24.959 P 06 fill.)
<u>Összesen :</u>	<u>362.238 P 60 fill.</u>	<u>(311.991 P 06 fill.)</u>

A zárójelben lévő számok az 1941. évi adatokat tüntetik fel.

V. Iskolai, tanítói ügyek.

Iskoláink és tanítóink működéséről csak általánosságban jegyzem meg, hogy a háború szülte nehézségek, tanítóink katonai szolgálatra való behívása, tüzelőanyag következtében előállott kényszer-szünetek, akadályai voltak az eredményes munkának. Itthonmaradt tanerőink azonban készséggel vállalták és látták el azt a többlet-munkát, amely kartársaik hadbavonulás következtében előállott. Illesse őket ezért elismerés és dicséret.

Örömmel kell bejelentenem, hogy Pongrácz Sámuel volt karosi tanítót nyugalmába vonulása alkalmával buzgó és eredményes szolgálatai megjutalmazásaként a VKM úr elismerésével tüntette ki. V. Puskás Lajos nagyrozvágyi, Sipos István ricsei, Balogh József alsódobszai tanítókat pedig iskolánkülső népművelési eredményes munkájukért Zemplén vm. iskolánkülső népművelési bizottsága 100—100 P jutalomban részesítette.

A Levente Egyesület keretében kifejtett kiváló eredményért ugyancsak Sipos István ricsei tanító részesült elismerésben a Levente parancsnokság részéről.

Köszöntsük mi is a hű munkásokat a megérdemelt elismerés alkalmával szeretettel!

VI. Különleges ügyek.

Az egyházlátogatói külön jelentések alapján még a következőkről adok számot:

Bodroghalászon mindenekben példás a rend. Lelkipásztor úgy az anyagi ügyek, mint a lelki élet terén dicséretre méltó munkát végez.

Bodrogsára azt kéri, hogy az egyházhatóság támogassa presbitériumot aziránti törekvésében, hogy az egyház községi, vármegyei, vagy állami segítséget kapjon. Készséggel állunk rendelkezésére.

Csobajon a lelkipásztor nagyon sokat dolgozó, hűséges munkás. A gyülekezeten a kegyesség érezhető. A templomban elhelyezett Bibliák is azt mutatják, hogy a gyülekezet az Ige útján van.

Felsőbereckiben a hivek áldozatkészsége lehetővé tette, hogy a hatóságilag bezárt templomának újjáépítése megin-

dulhatott, segítse Isten a gyülekezetet, hogy új templomában mielőbb hangozhassék az Örökkévaló dicsérete.

Gesztelyben az asszonyok és lányok bibliaköre egy kis házacskát vásárolt és azt odaadta egyik szegény gyülekezeti tagnak. Az ingatlanszerzést az Egyesület vezetőjének Kun Zoltánné nagytiszteletű asszonynak a buzgó, lelkes munkája és bölcs irányítása tette lehetővé. Hűséges és eredményes szolgálata méltán érdemel elismerő köszönetet az egyházmegyei gyűlés részéről is. Kívánatos, hogy az ingatlanszerzés telekkönyvi ügyei elintézését nyerjenek.

Kisgèresről megemlíti az egyházlátogatói jelentés, hogy az egyházi és politikai község vezetői között példás összhang van. Megértő együttes munkájuk áldott gyümölcsöket terem.

Kiskövesden a lelkészlak omladozóban van. A különben jómódu és szorgalmas nép nem igen akar a renoválásra gondolni. Presbitérium is csak mondogatja „jó volna, jó volna valamit tenni, de nincs miből.“

Legyesbényén a régóta húzódó párbér-ügy rendezésére presbitérium azon ígéretet tette, hogy hat héten belül a díjlevél alapján megállapítja a jövőben fizetendő párbérmenynységet úgy a lelkipásztor, mint a kántortanító részére s a megállapítandó mennyiséget egyrészt személyileg, másrészt vagyron arányában fogja kivetni. Lelkipásztor azt jelentette, hogy dacára az ígéretnek, eddig még nem sikerült megoldást létrehozni, mert a presbitérium 2-szeri hívásra sem jött össze. Komoly figyelmeztetést intéztem presbitériumhoz.

Lelesz: Az egyházlátogatóság melegen ajánlja az egyházmegye jóindulatába a leányegyház azon törekvését, hogy iskoláját reformálja.

Nagygèresből jelenti az egyházlátogatóság, hogy a presbitérium ez évben már teljes létszámban vett részt egyházlátogatói gyűlésen s a fiatal, tevékeny lelkipásztor igen eredményes munkát végez a gyülekezetben.

Olaszliszkán Idrányi Barna kántortanító fegyelmi ügynek jelenlegi állása miatt van nyugtalanságban. Nincs módunkban ez ügyben semmit sem tenni, mert a fegyelmi ügy a konventi bíróság előtt van. Türelemmel kell bevárni a megfeleltethetetlen ítéletet.

Sárospatakon a hitélet terén különösen áldott munka folyik.

Semjénben a gyülekezet tagjai ingyen sorkosztot adtak a beteg tanító helyettesítésére kirendelt tanítónak.

Tarcalon a lelkipásztor betegen és fáradtan is a régiék módszerével, de a régiék hűségével áll őrt pásztori helyén

Tállyán Szűcs Kálmán ny. ig.-tanító a 2 év óta katonai szolgálatot teljesítő kántortanító helyett minden díjazás nélkül végzi úgy az istentiszteletet, mint a temetések alkalmával a kántori teendőket és vezeti az énekkart. Köszönjük meg neki azt a szolgálatot és állítsuk oda követendő példának.

Ónd azt kéri, hogy az adócsökkentési segély revíziója által részesíttessék nagyobb összegű segélyben a tekintélyes terheket viselő kis egyház. Kéri az egyházhatóságok támogatását arra nézve is, hogy hadbavonult 2 tanítója helyettesítésének a kérdése megoldható legyen.

Tiszakarád : 1943 február 21-iki kelettel 77 egyháztag kérelemmel fordult a Püspök úrhoz, amelyben az aláírók intézkedést kérnek lelkipásztoruk csere útján más egyházközségbe helyeztessék át.

A kérelem aláírói nem állítják, hogy lelkipásztor hivatalos funkcióit nem látja el, sőt elismerik, hogy ezeket ellátja. Azonban megállapítják azt : „hogy a pap és hívei között hiányzik a megértés, a megbecsülés és szeretet, amelyen keresztül ápolható és tartható meg minden emberben a vallásosság. . . Az egyházközség a jelenlegi vezetés mellett nem hogy gyarapodna, de féltő, hogy a katolikusok erősödése s a felekezeten kívüliek számának a növekedése egyházunk szétzüllését fogja eredményezni.“

Rámutatnak kérelmezők arra is, hogy az iskolaépületek nagyon rossz karban vannak. Egyik iskolájukat a rombadőlés veszélye fenyegeti. Lelkes presbiterek — hogy mentseék, ami menthető — az iskola cseréptetőzetét leszedték, persze nem számolván azzal, hogy a cserép leszedése által az épület tetőzetének farésze, az iskola- és tanítólakás padlózata és a benne lévő cserép és öntött kályhák az időjárás viszontagságai következtében csak tönkre mehetnek. Lelkipásztor kijelentette, nincs szándékában pusztulás veszélyének kitett iskolát renováltatni, hanem egy, az Ő elgondolásának legjobban megfelelő emeletes iskolát szeretne építtetni. Tervének keresztülviteléhez illetékes helyen 20—2500 P segélyt felkínáltak, de a lelkész úr ezt kevésnek tartva, nem fogadta

el. Szerintük az ilyen tekintélyes segély el nem fogadása semmivel sem magyarázható.

Kijelentik, hogy kérelmük nem a lelkész saját személye ellen irányul, de kérelmük az utolsó kétségbeesett kísérlet sülyedő egyházunk megmentése érdekében. Tisztában vannak azzal: „hogya pap és hívei közötti feszült viszony a híveknek az egyháztól való eltávolodása a jelenlegi lelkész községben való itthagásával csak fokozódni fog.“

Püspök úr amidőn a kérelmet megküldte, jelezte, hogy a tiszakarádi elmérgesített helyzet gyógyításra vár, mert nem lehet hagyni egy ilyen nagy gyülekezet biztos pusztulását és felbomlását.

Lelkipásztorral személyesen közöltem beadvány tartalmát és írásban felhívtam, hogy komoly önvizsgálat után döntse el: hogy az előállott helyzet lehetővé teszi-e számára a tiszakarádi egyházban való további eredményes munkálkodását, nem lenne-e a gyülekezet és saját jólfelfogott érdekében való cselekedet csere-tárgyalásokba bocsátkozni és önkéntesen végrehajtani egy cserét, míg az ügy hivatalos útra nem terelődik.

Lelkipásztor április 1-én jelentette, hogy a csere-hirdetést közzé tette. Hangsúlyozza azonban, hogy nem az aláírók gyanúsítgatása miatt próbálkozik az elmenetellel. Akkor megy, amikor a cserével kapcsolatban őt felkeresők közül olyan valakire akad, aki előtt őszintén feltárva az ottani helyzetet, nem riad vissza és merni fog utána következni.

Közöltem ezt annak idején az aláírók, engem személyesen felkereső két meghívottjával s türelmes várakozásra intettem őket.

Hogy a tiszakarádi helyzetről tiszta képet nyerjek, ez évben magam végeztem ott — Főző László királyhelmei lelkipásztorral — az egyházlátogatást. Megállapítottuk azt, hogy a jelzett iskolaépület tényleg összeomlóban van s a cserép leszedése által az épület tetőszerkezete, padlózata és berendezési tárgyai az időjárás viszontagságai miatt pusztulásnak vannak kitéve. A további romlás megakadályozása végett figyelmeztettük presbitériumot a haladéktalanul megteendő intézkedések foganatosítására. Tény az is, hogy az iskola többi épületei is nagyon szomorú állapotban vannak, nincs gondoskodás ezeknek kellő tisztaságban tartásáról s

emiatt az egészségi követelményeknek nem felelnek meg. A tanítónőknek az egyház lakbért nem fizet, amiért az egyik tanítónő a tanfelügyelőnél is panaszt tett. A helyi járandóság pontatlan kiszolgáltatása miatt a tanítónők elpályázóban vannak. Az egyik tanítónő már el is helyezkedett más állásban, tudtommal a másik tanítónő is újabb állást keres. Megállapítottuk, hogy a párbér kivetés-szedés törvénytelenül történik, figyelmeztettük presbitériumot, hogy a párbér is egyházi adó módjára vetendő ki és szedendő be. Megadtuk az utasítást arra nézve is, hogy a Legeltetési Társulat — amely közület a presbitéri gyűlésen szerzett értesülésünk szerint hajlandónak mutatkozik a szóban lévő iskolai épület és tanítói lakás megrenoválására, milyen feltételek mellett teheti ezt meg. Minden felvetett kérdést megbeszéltünk és tanácsal szolgáltunk. A presbitérium sok tekintetben tájékozatlan volt az egyes kérdések felől, amiből arra kellett következtetnünk, hogy illetékesek részéről nem kaptak kellő tájékoztatást.

Tudomást szereztünk arról is, hogy a gyülekezet és a polgári község vezetői között áldatlan állapot van, nagyon feszült a helyzet s ez 2 táborra osztja a gyülekezetet. Rontja a helyzetet a Legeltetési Társulattal való feszült és peres viszony is.

Szerzett benyomásunk az volt, hogy bár a tiszakarádi egyház élén jóakarátú presbitérium áll, azonban a böles vezetés és irányítás gyenge volta, sőt sokszor a hiánya s a jelzett ellentétek miatt nincs meg a gyülekezetben az a tekintélye és befolyása, amellyel az egyház érdekeit eredményesen képviselhetné s a felszínre került bajokat gyökeresen orvosolhatná.

Panaszosokkal nem tárgyaltunk, mert hiszen a célunk nem vizsgálat, hanem csak tájékozódás szerzése volt.

Nem akarok ezuttal részletesebben kiterjeszkedni az egyházlátogatás óta történt eseményekre, hozzám időközben beérkezett jelentésekre és dokumentumokra, ezekre ha szükség lesz, úgylis rendelkezésre állanak. Legyen elegendő rámutatni arra, hogy Tiszakarádon előbb-utóbb fel kell vetni a kérdést, hogy ki a hibás és felelős a jelenlegi állapotokért — amit csak vizsgálat tisztázhat — mert féltő, hogy a helyzet egyre jobban romlani fog és elmérgesedik.

Mivel a beadvány aláíróinak megbízottja azzal a kéréssel fordult hozzám, hogy tájékoztassam őket lelkipásztoruk esetleges szándékáról, szeptember 6-án felhívtam Sarkadi Nagy József tiszakarádi lelkipásztort, jelentse, hogy tett-e az önkéntes csere ügyében lépéseket s van-e kilátás ennek keresztülvitelére. Választ tőle mainapig — szeptember 23 — nem kaptam.

Méltóztassék ebben az ügyben az egyházmegye elnökségének a további teendőkre nézve utasítást adni.

VII. Halottaink.

A halál az elmúlt évben is ritkította sorainkat és elragadott tőlünk egy-egy drága életet, aki a mi szívünknek kedves volt.

Ablonczy József s.-lelkész 1943 február 15-én tragikus körülmények között oltotta ki életét, a robogó vonat kerekei alá vetette magát s azok szétroncsolták testét. Nem tudjuk, mi készítette Őt erre az elhatározásra? Egyik legidősebb káplánja volt egyházmegyénknek. Előbb az abauji egyházmegyében szolgált s 1934 augusztusában jött át egyházmegyénkbe. 9 gyülekezetben teljesített szolgálatot s mindenütt hűséggel töltötte be tisztét. Halála előtti évben a harctéren teljesített öt hónapon át táborigyelmeztető szolgálatot. Utolsó cselekedetéről ne ítéljük, hogy ne ítéltsünk. Isten kegyelme legyen vele és összeroncsolt teste találjon a sírban nyugalmat.

Csathó József vámosújfalui lelkipásztor-testvérünk, egyházmegyei lelkészi főjegyzőnk feleségét ez év április 14-én kínos szenvedések után 32 éves korában hívta magához az Úr. A szeretet és hűség házassági szövetségét kíméletlen hatalommal tépte szét a halál, nem adván időt arra sem, hogy egy búcsúcsókot váltsanak azok, akik önfeláldozásig szerették egymást. A harctérről hazatérő férj már csak koporsójára borulhatott a drága hitvesnek, akinek élete nem kifelé, hanem befelé érző élet volt s aki csak kis családjának és kis faluja népének élt. Bár csendben munkálkodott, de kezenyoma és szíve melege mindig ott volt a vámosújfalui paróchia rendjében és megelégedésében. Koporsója felett hirdetem a vigasztalásnak az Igéit s megható volt látni, hogy a vámosújfalui gyülekezet a gyászban hogy olvadt össze a

vesztes szívekkel s milyen megindultan hullatták a jó nagytiszteletű asszony koporsója felett a fájdalom könnyeit.

Legyen síri álma csendes s az árván maradt kis család felett virrasszon az örökkévaló kegyelem.

Hodossy Béla világi tanácsbíránk, mint a gyászjelentés mondja „1943 augusztus 1-én az Úr földi hajlékából szokásos visszatérése után egy halk sóhajtással letette fáradt por-sátorát és visszaadta nemes lelkét Teremtőjének.“ Mint családfő, meleg szívével, mint volt tanítóképzőintézeti tanár és igazgató tanítványának igaz szeretetével, mint presbiter és egyházmegyei tanácsbíró hűséges szolgálataival érdemelte ki mindnyájunk tiszteletét és szeretetét. Nem volt olyan egyházi megbízatás, amit készséggel ne vállalt és becsülettel el ne végzett volna. Egyházi énekgyűnknek alig volt lelkesebb munkása, mint Ő, gyűléseinken is gyakran hallatta szavát s tett megszívlelendő javaslatokat gyülekezeti éneklésünk megszépítése érdekében. Mi hálásak vagyunk Isten iránt, hogy hű segítséget kaptunk benne. Világi papjaink sorából való kidöltét mélyen fájlaljuk, síró családjának gyászában pedig őszinte szívvel osztozunk.

Méltóztassék a halálával megüresedett világi tanácsbírói tisztre a szavazást elrendelni.

Mindnyájunkat megrázott az a hirtelen halál is, amely Isten ifjú szolgálójának boldog házából váratlanul ragadta el a mindössze háromhónapos hitvest, az újabb bánattal és gyásszal sújtott édesanya megmaradt vigasztalóját s egy gyülekezetnek általuk szeretett és becsült ifjú Tiszteletes asszonyát. Néhai *Dr. Jánosi Ferencné szül. Vittkay Erzsébet* halála volt ez, akiben annyi jóság, szeretet, kedvesség, hit és ígéret lakozott. S akinek szorgalma és munkát szerető egyénisége a Krisztusból származó tiszta, nemes lélek gyümölcse volt. Testvéri szeretettel fordulunk a gyászban roskadozók felé s vigasztaljuk őket az Ige szavaival: „Neki az élet Krisztus, a meghalás nyereség volt.“

A fájdalom veszteséglista tovább folytatódik: Molnár Ferenc golopi és Soltész Kálmán bodrogkereszturi lelkész-társaink, Gönczy Sándor nagygyéresi és Gönczy Bertalan zemplénagárdi derék tanítóink, dr. Meczner Tibor világi tanácsbíránk jóságos szívű édesanyjukat, Máthé Miklós perbenyiki lelkész-társunk kedves leányát s benne Böszörményi Dezső

ágcsernyői tanító, egyházmegyei tanítóképviselő drága hitvesét s kis családjának jóságos angyalát, Kun István kistárkányi segédlelkész kilenc hónapos kisfiát, Janka Károly cigándi lelkipásztor testvérünk Koroknay Károlynéban szeretett nővérét, Bernáth Aladár világi tanácsbíránk Bernáth Béla ny. főszolgabíró elhunytával kedves fivérét siratják és gyászolják.

Drága halottaink emléke legyen áldott, összeomlott por-sátoruknak a sír adjon zavartalan nyugalmat, megsebzett szívü kedveseiket pedig vigasztalja meg a minden vigasztalások Ura.

A már megfáradtak közzül özv. Fürjész Tamásné, volt tiszakarádi lelkész özvegye, Gagyí Károly ny. olaszliszkai igazgató-tanító és Kántor Ferenc ny. ricsei tanító tértek örök nyugalomra. E két utóbbi hosszú évtizedeken át hűséges tanügyi munkása volt egyházmegyénknek. Emléküket örökítsük meg jegyzőkönyvünkben, családjuk előtt pedig adjunk kifejezést őszinte részvétünknek.

Veszteségeink után emlékezzünk meg nyereségeinkről is :

A Dunántúli egyházkerület Györy Elemér egyházkerületi lelkészi főjegyzőt választotta meg nagy többséggel püspökévé. Köszöntse egyházmegyei gyűlésünk is őszinte tisztelettel és nagyrabecsülő szeretettel Dunántul új püspökét s kérje személyére és munkájára Isten áldását, hogy fontos őrhelyén vezethesse népét és egyházát a szenvedések kálváriás útján a szebb és boldogabb jövő felé.

Az abaúji testvér-egyházmegye dr. Idrányi Béla vármegyei ügyész urat gondnokává, az alsóborsodi egyházmegye pedig Román Ernő alsószolcai lelkipásztort esperesévé választotta. Az abaúji egyházmegye gondnokának levélben fejeztem ki egyházmegyénk jókívánatait, az alsóborsodi egyházmegye esperesének beiktatásán pedig egyházmegyénk képviselőjében személyesen vettem részt. Javaslom, gyűlésünk is köszöntse az őrhelyre állított új munkásokat s kívánja rájuk és egyházmegyéjükre Isten áldását.

Pataki Sándor kenézliői lelkésztársunk, egyházmegyénknek hosszú ideig volt tanügyi bizottsági lelkészi elnöke, múlt év november 5-én töltötte be 30 éves lelkészi szolgálatát. Tudjuk mindannyian, hogy milyen pásztori hűséggel, ügy-

buzgó lelkesedéssel végezte gyülekezetében és hivei között minden szolgálatát. Kérjük a Gondviselést, hogy adjon neki továbbra is elegendő lelki és testi erőt ezután végzendő munkáihoz.

A tavasz folyamán megtartott presbiteri konferenciák alkalmával emléklappal tüntettünk ki egyházmegyénkből 45 olyan presbitert, akik 25 esztendőnél több idő óta hűséggel állanak őrhelyeiken és vesznek részt anyaszentegyházunk szolgálatában. Irjuk fel jegyzőkönyvünk lapjaira is nevüket, ezzel is juttassuk kifejezésre hálánkat, elismerésünket és megbecsülésünket.

Bacska: id. Cseh István, Dohányos Mihály, id. Jáger József.

Bodrogkeresztur: Magyar Kálmán és Szoboszlai János.

Bodrogmező: Bordás József.

Bodroghalász: Szendrey András.

Cigánd: Bodnár Sándor kis, Fodor József, Berczik Dániel, Kántor Mihály és Lőrinc János.

Csobaj: Kovács János.

Erdőbénye: dr. Asztalos Kálmán, Margitay József.

Hernádnémeti: Homolya Lajos.

Kenézlő: K. Berei Ferenc.

Kisrosvágy: Nagy István.

Kistárkány: Kovács Dániel, Tárci Péter.

Királyhelmece: Kokot János.

Mád: Bihari Ferenc.

Megyaszó: Kosnyider Gábor.

Mezőzombor: Nagy Károly, Ványai Gyula.

Nagygéres: Molnár János.

Olaszliszka: Asztalos Gyula, Gagyai Károly, Vályi József és Vitányi Bertalan.

Sárospatak: Hodossy Béla, Kézy Bálint.

Semjén: P. Tóth István, H. Tóth Sándor.

Szerencs: D. Kiss János, Ványai Dániel.

Szegi: Koroknay Károly.

Taktaszada: Molnár József.

Taktakenéz: Honda Gyula, Tóth Gyula.

Vámosújfalú: Bénó István, id. Kostyó Pál, id. Tóth Gyula.

Zemplénagárd: id. Barati Ferenc, Kosztyi Mihály, Nagy József.

Végül számot kell még adnom kiszállásaimról és az esperesi hivatal ügyviteléről. 1942 október 21-én Sárospatakon résztvettem az egyházi iskola-felügyelők értekezletén, október 25-én Semjénben végeztem szolgálatot a gyülekezet új orgonájának felavatási ünnepén, nov. 5-én Sárospatakon szavazathontó bizottsági ülésen, 11-én Miskolcon esperesi értekezleten, 17-én Királyhelmeceen ref. pedagógiai szemináriumi összejöveteleken, dec. 14-én Sárospatakon szavazathontó bizottsági ülésen vettem részt.

1943 január 26-án közalapi és nyugdíjintézeti bizottsági ülést tartottam, márc. 3-án Miskolcon esperesi értekezleten, ápr. 6-án Miskolcon az alsóborsodi egyházmegye esperest beiktató közgyűlésén vettem részt. Ápr. 8-án és 16-án Sátoraljaújhelyben voltam tárgyaláson, Molnár László alsóberecki lelkipásztor által a körjegyző és főszolgabíró ellen tett panasz kivizsgálásán, 13-án Csathó József vámosújfalui lelkipásztor testvérünk feleségének temetési szertartását végeztem, 27-én a Sárospatakon, 29-én pedig a Királyhelmeceen megtartott presbiteri konferenciákon elnököltem, adtam át a kitüntető emléklapokat a 25 éves szolgálati időt betöltött presbitereknek, 28-án pedig Miskolcon esperesi értekezlet volt. Május 8—9-én a VKM. úr kiküldötteivel a semjéni, a ricsei és makkoshotycai lelkészek kongrua-reviziójának a munkáját végeztük. 11-én Sárospatakon ugyancsak kongrua-revizió ügyében tartottam megbeszélést az érdekelt lelkipásztorokkal, 12 és 16-a között pedig a cigándi kör egyházainak a látogatását végeztem. Június 22-én d. e. rendkívüli bírósági ülésen, d. u. pedig a józsefmajori önálló lelkészség megszervezésére kiküldött bizottsági gyűlésen vettem részt. Július 18-án a megújított vissi templom felavatási ünnepélyén szolgáltam, augusztus 19-én Sárospatakon a püspöklátogatással kapcsolatos előkészítésről tartottam az érdekelt lelkipásztorokkal megbeszélést, 25-én pedig résztvettem a vissi és kenézliői püspöklátogatáson. Szeptember 10-én a Miskolcon tartott esperesi értekezleten, 25-én pedig az egyházmegyei pénztárvizsgálaton vettem részt.

Jelenthetem, hogy a beérkezett ügydarabok lehetőleg postafordultával mindig elintézését nyernek.

Köszönöm azoknak a segítségét, akik pontosságukkal munkám végzését megkönnyítették, a késedelmeskedőket pedig hadd kérjem a határidők pontos betartására.

Jelentésem elfogadását mély tisztelettel kérve, gyarló szolgálataimat továbbra is felajánlva vagyok a Nagy tiszteletű és Tekintetes egyházmegyei közgyűlésnek
Nagyrosvágy, 1943 szeptember 24-én,

alázatos szolgálója :

Janka Péter
esperes

Közgyűlés esperesének az első munkás felelősségével, szeretetével s adottságaival megszerkesztett, az egyházmegye életét tükröző, kérdéseit felölelő jelentését tudomásul veszi, azt jegyzőkönyvébe foglalja s ahhoz fűzötten a következő határozatokat hozza :

a) Hálás örömmel értesül arról, hogy kerületünk főtiszteletű Püspöke és lelkeszi Főjegyzője Viss és Kenézlő gyülekezeteit áldásdús generális vizitációban részesítették. A mai nehéz idők különösen megkívánják, hogy az erősebbek által erősödjünk, a hivebbek által épüljünk s a bátrabbak által bátorodjunk. A látogatók személyiségük lenyűgöző varázsával, áldott szolgálatuk fáradhatatlanságával felejthetetlen élménnyel építették a gyülekezeteket. Közgyűlés azzal a kívánsággal mond a látogatásért köszönetet, hogy e szent szolgálat áldásaiban gyülekezetei minél gyakrabban részesülhessenek.

b) Aggodalommal figyeli azt a titáni küzdelmet, amit egyházi javadalmasai az egyre fokozódó drágasággal szemben a létfenntartásért vívni kénytelenek. Ugy gondolja, hogy az ev. munka elsőrendű érdekeit szolgálja, amikor ebben a küzdelemben javadalmasainak segítségére siet. Utasítja az érdekelt egyházközségeket, hogy javadalmasaik egyházi forrásból eredő készpénz javadalmát f. évi július hó 1-től felemeljék olyan mértékben, mint az állami tisztviselők fizetésemelése eddig adódott. Ugyanakkor utasítja az egyházközségeket, hogy a jövőben e járandóságokat oly mértékben emeljék,

amely mértékben az állami tisztviselők fizetése időközben emelkedni fog. A szükséges fedezet biztosításáról minden egyházközség költségvetésileg gondoskodik.

Közgyűlés e határozatához az egyházkerületi közgyűlés jóváhagyását is kikéri.

c) Utasítja az egyházközségeket, hogy a javadalmasaik díjleveleiben megállapított stóladíjakat, 20 pengős buzaáralapot a mai buzaárhoz aránysítva 100 %-al felemeljék.

Közgyűlés e határozatához az egyházkerületi közgyűlés jóváhagyását is kikéri.

d) Elszomorító jelenséget lát abban, hogy lelkészi jellegüket hatályban tartó egyének lelkészi szolgálat végzésétől vonakodnak s arra magukban semmi ösztönzést nem éreznek. A lekipásztort nem megszerzett tudománya, nem kiállított oklevele, de hivatástudata s szolgálni készsége avatják igazán azzá. Aki nem keresi a nyáját, az nem méltó a pásztor nevére. Különösen nem ma, amikor bőséges az aratnivaló s szemmeláthatóan kevés a munkás.

Azzal a kérelemmel fordul közgyűlés az e.-kerületi közgyűlés elé, hatalmazza fel az elnökséget arra, hogy szükség esetén a lelkészjelleggel bíró egyéneket szolgálat végzésére felhívja s amennyiben erre hajlandók nem volnának, a vonakodókat lelkészjellegüktől megfossza.

e) Sajnálattal értesül arról, hogy a lelk. baráti körök életrehívására tett kezdeményezése a hegyaljai és a harangodi körzetekben nem járt eredménnyel. Tudatában van közgyűlés annak, hogy mily nagy segítséget nyújtanak a lelkészi szolgálat számára a testvéri találkozások. Ezért nyomatékosan felhívja az érdekelt lekipásztorokat, hogy e közösségi munkába bekapcsolódjanak. Felkéri közgyűlés esperesét, hogy az egyházlátogató küldöttségek által a lekipásztoroknak e közösségi munkában való részvétele felől tájékoztatást szerezzenek.

f) Kebelbeli lelkipásztorok számára kötelezővé teszi az Orle tagjai sorába való belépést. Az évi tagdíjat a tavaszi egyházlátogatás alkalmával szedi be s az egyházmegyei pénztár útján egyösszeben küldje az Orle pénztárába.

g) Felhívja a kebelbeli presbitériumokat, hogy az Orpsz tagjai közé belépjenek s az ezzel járó csekély terhet megértéssel hordozzák.

h) Az eredményesebb és áldásosabb szolgálat érdekében elrendeli, hogy a szokásos évi egyházlátogatások korán tavasszal, lehetőleg már márciusban tartassanak. Ugyanakkor utasítja az egyházlátogató küldöttségeket, hogy adott utasításait és észrevételeiket a presbiteri jegyzőkönyvekben feljegyezzék.

i) A konfirmációi oktatás fontosságának tudatában elrendeli, hogy az előkészítés ideje legalább egy esztendő titegyen. Kivánatosnak tartja azonban, hogy a konfirmációi előkészítés a szokásos három év alatt történjék.

j) Utasítja a kiséresi református iskola vezető tanítóját, hogy a református gyermekek templombajárását ellenőrizze, őket oda felvezettesse.

k) Fegyelmi felelősség terhe mellett utasítja a révleányvári egyházközség lelkipásztorát, hogy vagyoneleltárára az e.-m.-i jóvähagyást f. évi december hó 1-ig szerezzze be. Ugyanakkor felhatalmazza az elnökséget, hogy amennyiben aggályai nem merülnek fel, a beterjesztett vagyoneleltárt jóvähagyja s záradékolja.

l) Felhívja Ágcsernyő, Bacska, Berzék, Bély Hernádnémeti, Kesznyéten, Kiséres, Kis-Nagytárkány, Makkoshotyka, Tiszakarád, Viss egyházközségek presbitériumait, hogy nov. 15-ig tegyenek jelentést az esperesi hivatalhoz arról, mennyiben teljesítették az egyházlátogató küldöttségek tűzbiztosítási értékelésre tett utasításait.

m) Örömmel értesül arról, hogy átlagon felüli hűséges munkájuk elismeréseként Pongrácz Sámuel volt karosi tanító a VKM. úr kitüntetésében, v. Pus-kás Lajos nagyrozvágyi, Balogh József alsódobszai,

Sipos István ricsei tanítók Zemplén vm. iskolánkívüli népműv. bizottságának jutalmában, Sipos István ricsei tanító leventeparancsnoksági dicséretben részesültek. A kitüntetettek meleg szeretettel köszönti s további példaadó szolgálatukhoz Isten áldását kéri.

n) Elismeréssel örökíti meg jegyzőkönyvének lapjain a gesztelyi nők bibliakörének példaadását, akik lelkipásztoruk neje, Kun Zoltánné lelkes irányítása mellett kis házacskát vásároltak s egyik szegény gyülekezeti tagnak otthont teremtettek benne. Az imádságukkal otthont építő gesztelyi nők felett egyhor a legdrágább otthonban mondja majd maga az Atya: jövevény voltam és befogadtatok engem. Közgyűlés azzal a kívánsággal küldi a gesztelyi nők bibliakörének és lelkes vezetőjének elismerését, hogy példaadásuk legyen gyümölcsöző.

ny) Köszönetével adózik Szűcs Kálmán ny. igazgató-tanítónak, aki a tállyai egyházközség két éven át szolgálatot teljesítő kántor-tanítója helyett minden külön díjazás nélkül végzi a gyülekezetben a kántori szolgálatot. A buzgó munkás önzetlen szolgálata nem marad elrejtve azelőtt, aki titkon néz ma, de mindenkinek megfizet egykor nyilván!

o) Utasítja az elnökséget, hogy amennyiben a tiszakarádi lelkipásztor önkéntes cserekisérlete két hónapon belül eredményre nem vezetne, az ET. II. tc. 64. §-ban jelzett vizsgálatot a beérkezett panasz alapján rendelje el.

p) Az emlékezés lángjával világítja meg a megtörtlelkű fiatal pásztor: Ablonczy József segédlelkész tragikus roppanással széttört életcserepeit. Egy évtizeden át vezette egyházmegyénk 9 gyülekezetében a nagy lelkihadjáratot a Sátán ellen: 5 hónapon át járt az orosz fronton a pokol tornácaiban. Ki tudná, hogy hol kapta lelke a halálos repedést. De tudja az, aki a széttört cserepeket ma kezében tartja, szánja és szereti, újíttja és építi. Benne bizakodunk s a halál kiméretlen kezétől

összeroncsolt szolgatárs felett reménykedve zeng hallelujás énekünk : én hiszem, hogy e tört cserépedény leend még egyszer ép! Cselekedje véle ezt a csodát az ő Urának irgalma!

r) Megilletődve teszi le a kegyelet koszoruját két hirtelen letört fiatal élet: Csathó Józsefné vámosújfalui és dr. Jánossy Ferencné vajdácskai papné ravatalára. Mind a ketten papeányok voltak, gyermekkoruktól felülről hangzó muzsikára hallgattak és szent parázsra szórták életük leveleit. Isten hívó szava mindkettőjüket lelkipásztori szolgálatban találta, fronton szolgáló férj helyén gyülekezeteik gondjait hordozták. Mind a ketten az égő fahasáb szertartását mintázták: úgy fogyagokoztak el, hogy körültük a hajlék tele lett világozással. Mind a ketten csak a koporsóban találkozhattak azzal, akit minden imádságukkal hazavártak. Az Ige selyemkendőjét hittel borítjuk a feltört szivekre s idézzük a felőlük küldött üzenetet: Mikor a Krisztus, a mi életünk megjelen, akkor majd ti is Ővele együtt megjelentek a dicsőségben!

s) Fájó lélekkel gondol arra a veszteségre, ami hosszú időn át hűséges világi tanácsbírája: Hodossy Béla ny. tan. képző int. igazgató, a sárospataki egyházközség presbiterének elhunytával érte. Élő hite, égő szive, bölcsessége s mindvégig töretlen munkakedve, lelkes fáradhatatlansága büszkeségünk és erősségünk volt. Felülről jövő lélek pihent rajta s annak ihletésében járt. Szívügye volt egyházi énekügyünk s lelkes apostolként kereste abban a szépségeket, miket maga látott s zengeni hallott. Teste letört, de lelke s benne élete melódiája, az örök gondolat ittmaradt. Ma mennyei seregekkel éneklí az Úr dicsőségét s találja meg szent ölén örök nyugalját! Gyászoló kedvesei ebben a hitben vigasztalóddjanak!

sz) A megüresedett világi tanácsbírói állásra szavazást rendel el s a szavazások beadásának határidejéül f. évi nov. 10-ét jelöli meg.

t) Őszinte részvétellel osztozik abban a gyászban, ami Molnár Ferenc monoki és Soltész Kálmán bodrogkereszturi lelkészeket, Gönczy Sándor nagygyéresi és Gönczy Bertalan zemplénagárdi tanítókat, dr. Meczner Tibor világi tanácsbíró szeretett édesanyjuk; Máthé Miklós perbenyiki lelkipásztor leánya; Böszörményi Dezső ágcsernyői tanítót hitvestársa; Kun István kistárkányi segédlelkészt kisfia; Janka Károly cigándi lelkipásztort nővére; Bernáth Aladár világi tanácsbíró fivére elhunytával érte. Kegyelettel int búcsút az elfáradtan hazatért özv. Fürjész Tamásné volt tiszakarádi lelkész özvegye, Gagyí Károly ny. olaszliszkai tanító és Kántor Ferenc ny. ricsei tanító eltűnő alakja felé. Öntse a sebekbe vigasztalásának drága olaját az irgalom Istene!

u) Őszinte nagyrabecsüléssel üdvözli Dunántul új püspökét, Győry Elemért, aki mint tudós, mint író, mint prédikátor és mint pásztor közgyeházunk büszkesége. Kéri a közgyűlés a Mindenhatót, hogy szolgájának életén és munkáján továbbra is láttassa dicsőségét.

v) Meleg szeretettel gondol dr. Idrányi Béla vármegyei ügyészre, aki az abauji egyházmegye gondnokává s Román Ernő lelkipásztorra, aki az alsóborsodi egyházmegye esperesévé választatott. A testvér egyházmegyék értékes, kitűnő munkásokat, az elhívottak pedig szent munkateret kaptak. Legyen a feladatokkal való találkozásuk Isten ajándékaival: az eredményekkel megáldva.

z) Áldást kér tanügyi bizottságának hosszú idei volt elnöke, Pataky Sándor kenézlői lelkipásztor életére, aki az elmúlt évben töltötte be lelkészi szolgálatának 30. esztendejét. A három évtized a zsoltárban találta mottóját: Az Úr iránt tett fogadásaimat megadom az ő népének. Teljék rajta a Jelenések írójának látomása: Aki győz, örökségül nyer mindent, annak Istene leszek s az fiam lesz nekem!

zs) Közgyűlés hálával és megbecsüléssel jegyzi fel annak az egyházmegye területén szolgáló 45

presbiternek nevét, akik több mint 25 esztendeje munkálkodnak hűséggel az anyaszentegyház szolgálatában. Ezek azok, mondják egykor majd felettök a bizonyosátevő vének, akik szolgálnak az Úr templomában éjjel és nappal. S szól felőlük akkor az, aki királyi székében ül: kiterjesztem reájuk irgalmam sátorát!

x) Végül közgyűlés hálás köszönettel fordul esperese felé, aki körültekintő gondossággal, bölcs irányítással, fáradhatatlan munkakészséggel s missziói lélekkel irányítja e sorsdöntő, nehéz időkben az egyházmegye életét. Kéri közgyűlés a mindenható Istent, hogy őrizze meg őt egyházmegyénk szolgálatában hosszú ideig.

Verebélyi Dezső lelkészi tanácsbíró felszólalása nyomán közgyűlés háláját és köszönetét nyilvánítja esperese iránt a lelkészi kongruarendezés ügyében végzett eredményes munkájáért.

10. Esperes jelenti, hogy a bírósági ülés délután 3 órakor lesz. A bíróság 1 tanácsban fog ülésezni, a tanácssteremben.

Tudomásul szolgál.

11. Egyházkerületi képviselőkül kiküldetnek a legközelebbi közgyűlésünkig terjedő hatállyal

elnökség mellett, lelkészi részről Darányi Lajos, Kósa Szabó Pál tanácsbírók és Csathó József lelkészi főjegző rendes, Kis Pál tanácsbíró póttagul; világi részről dr. Asztalos Kálmán, Asztalos Gyula és vitéz Nyitray Károly tanácsbírók rendes, Radácsy György tanácsbíró póttagul.

12. Egyházmegyei közgyűlés egy esztendei hatállyal a lelkipásztor jelölő bizottságba beválasztja:

esperes elnökle mellett lelkészi részről: Kun Zoltán tanácsbíró rendes, Kósa Szabó Pál tanácsbíró póttagul; világi részről dr. Asztalos Kálmán tanácsbíró rendes, dr. Kérészy Sándor tanácsbíró póttagul.

13. Az E. T. I. tc. 114. §. értelmében évenként ujjaalakítandó egyházmegyei tanács tagjaiul

közgyűlés egy évi időtartamra elnökségen kívül megválasztja: lelkészi részről dr. Marton János, Darányi Lajos, Makó Dezső, Varga János és Csathó József alkotó tagokat; világi részről: dr. Kérészy Sándor, vitéz Nyitrai Károly, Kántor Mihály, dr. Meczner Tibor és dr. Asztalos Kálmán alkotó tagokat.

14. Olvastatott a vallásoktatási szakelőadónak az Egyetemes Konvent 231/1943. sz. határozatában foglalt felhívásra adandó jelentése. Az egyházmegye területén a helyzet megnyugtató.

Közgyűlés a jelentést a magáévé teszi s felterjeszti.

15. Elnökség jelenti, hogy jóváhagyással látta el a vissi egyház és Farkas József sárospataki vállalkozó között létrejött templomrenoválási szerződést. Ugyancsak jóváhagyta a felsőberekii egyház és Kenderes József sátoraljaujhelyi kőművesmester között a templomujjításra kötött vállalati szerződést.

Közgyűlés mindkét intézkedést jóváhagyólag veszi tudomásul.

16. Olvastatott és tárgyalatott a belmissziói előadónak következő jelentése:

Egyik, nem régen beiktatott püspökünk mondotta, hogy a református egyház a misszióval áll vagy esik. Ma már közvélemény és letagadhatatlan igazság, hogy misszió nélkül az egyház töröttszárnyu madár. Korunknak olyan súlyos bajai vannak, melyek csak misszióval oldhatók meg. Valami szorongó félelem szállotta meg a világot. Apokaliptikus hangulatok ülik meg a lelkeket. Itt a vég. A nyugat pusztulását jelentő háborút riadt tekintettel figyelik az emberek, míg a gazdasági és társadalmi rend jelenségeit nézik, szorongva kell észrevenniök, mint dől recsegve-ropogva a régi társadalmi rend és élet.

Ez a szorongó félelem lelkibaj. Segíteni csak lelkimunkával lehet. A rettegő emberre hiába parancsoljuk rá, ne féljen, hiába igyekszünk kimutatni világos ész okokkal, hogy nevetséges a félelme, nem akarátán kell segíteni, hanem a a lelkén. Mindazok a nyitott szemű emberek, akik ezt látják, nyíltan meg is vallják, vagy megvallás nélkül csinálják, hogy ma az embereken és a világon a misszió segíthet. Apostolokra, missziónáriusokra van szükség, hogy aztán meghódított lelkekről beszélhessünk. Egyik belm. jelentés így fejezi be beszámolóját: „Vetünk, vetegtetünk s úgy látom, ha nem is olyan sűrűn vetünk munkáshiány miatt, az elvetett mag úgy kicsinyben, mint felnöttekben jó talajba esik.“ Nem szabad azonban elfelejtenünk, hogy a magvetés bizonyos tekintetben tömegmunka. Az igazi lelkipásztori és gyülekezeti munka a belmisszió által végzett plántálás, mert ez rendet teremt, szabályosan kiképezett kertet, külön ágyakkal, sorokkal és csoportokkal. A gyülekezet életében a belmisszió azt jelenti, hogy minden léleknek megkeressük a maga helyét, oda helyezzük és ott segítjük életmunkára. Ezért van szükség az igehirdetés mellett vasárnapi iskolára, ifjúsági- és leányegyesületekre, asszonyok körére, hogy mindenki képességének és korának megfelelő munkába állíttassék bele.

Ennek szervezésére, megkezdésére és végzésére hívott el az Isten. Istentől küldettünk megbizásból s nem a magunk jótetszéséből dolgozunk. Eszközök, lelkiszerszámok vagyunk, akiket figyel, segít és jutalmaz az Isten, de el is dobhat, mint haszontalan és alkalmatlan szolgálókat. A belmisszió munkája által mér le bennünket az Úr, mindnyájunkat, akik vállaljuk és végezzük, nem vállaljuk és nem végezzük s főleg gyakran csak vállaljuk, de nem végezzük. Ha Krisztust nem adjuk tovább másoknak, magunknak sem tarthatjuk meg. Lelkeket vezetni, nyáját legeltetni, nem teológiai végzettséggel, oklevelünkkel, palástunkkal és felszentelésünkkel nyerünk jogot, hanem missziói lélek által. Enélkül minden munkánk meddő erőlködés. Kirakat munka, mely nagy üzemmé fejlődhet, hatalmas lombú fává, mely felett elhangzik az Úr ítélete, mert hiányzik a gyümölcs. Jövel azért reánk és munkásokra, pásztorokra és pásztoroltakra Szent Lélek Úristen!

A missziói jelentések beérkeztek. Szomorú tünet, hogy öt lelkésztestvért már esperesi rendbírsággal kellett kényszer-

rfteni, hogy a többször meghosszabbított határidőn túl, küldje el jelentését. Kettőé így csaknem akkor érkezett, mikor beszámolómnak úgyszólván készen kellett volna lennie. Ma mindnyájan katonák vagyunk. Isten különös kegyelme folytán a belső fronton harcolhatunk s ezért a felülről jövő rendelkezéseket hadparancsoknak kell tekintenünk és az engedelmisség a katona legegyszerűbb kötelessége. Mindenik jelentés egy-egy vonást jelent egyházmegyénk lelki életéről. Nem hallgathatom el azt az észrevételemet sem, hogy némi, lyik torz vonást ad. Hiányzik 34 gyülekezetből a jelentést letárgyaló presbiteri határozat. Különjelentést adott: Alsóberecki, Báj, Bodroghalom, Bodrogszadány, Cigánd, Láca, Megyaszó, Kistárkány, Ond, Pácin, Prügy, Ricse, Sajóhidvég, Taktaszada, Tiszaluc, Ujcsanáros, Zemplénagárd.

Jelentésemet az alábbiakban részletezem.

Gyermekgondozás. Érdekesek és jellemzőek azok a feleletek, melyeket erre a kérdésre adtak: Milyen a szülők magatartása a vasárnapi iskolával szemben? Ilyen feleletek érkeztek: Szeretik, támogatják, nem támogatják, közömbös, nem kifogásolják, örülnek, ha van, megértő, megfelelő, örömmel küldik gyermekeiket a vas. iskolába, nlucs kialakult felfogás pozitív vagy negatív irányban, nagyon jó. Legmegnyugtatóbb Pácin felelete: Szükségesnek tartják, sőt követelik. Mindezek a feleletek azt bizonyítják, hogy a szülők felvilágosítása még nem történt meg. Hangsúlyoznunk kell, hogy Jézus parancsa: Engedjétek hozzám jönni a gyermekeket, lelkipásztornak, vas. iskolai vezetőnek és szülőknek egyaránt szól. Krisztus találkozni akar a gyermekekkel is és a gyermek is szeretne találkozni nagy Barátjával. 6—12 éves gyermekek száma 8538. Ebből vasárnapi iskolába járt 3738, ahol 1383 alkalommal 109 vezető foglalkozott velük. A jelentésekből kitűnik, hogy sok helyen kevés a csoport és vezető s néhol 120 gyermekkel csak a lelkipásztor foglalkozik. Iskolás gyermekek részére a reggeli könyörgések megtartattak. Sok helyen rövid bibliamagyarázat áldásában is részesültek. Ezzel szemben ilyen feleleteket is találtam: „Az istentisztelet könyörgéssel tartatik, ha sokan vannak, bibliaolvasás is van.“ 680 gyermekistentiszteletéről tudunk. Egyik lelkésztestvérünk a hétköznapi templomjárást nevezi ennek

szomorú iróniával, mivel azon felnőttség sohasem vesz részt. Csobajon csoportvezetők vannak, akik saját korosztájukat templomba vezetik és ellenőrzik. Királyhalmec a gyermekeknek tagsági könyvet ad, melybe istentisztelet után pecsétnyomást nyernek ezzel a felirással: Szeresd felebarátodat, mint magadat. Bodrogkeresztúron naplót vezetnek a templombajárókról.

Gyermekek perselyadományára 773 pengőt tett ki, viszont a segélyezés összege, melyben részesültek a gyülekezet adományából 1864 pengő volt. Azoknak a tehetséges gyermekeknek a száma, akiknek útját a középiskola felé egyengették 28 volt. A cipő- és ruhahiány nagyon akadályozta a gyerekek közötti munkát.

Az ifjúsági munka nehézségei igen sok feleletből kiérezhető. Nagyon nehéz ennek a belmissziói ágának a kifejlesztése, mert ez az életkor a legkritikusabb és legkevésbé egyházas. Az ifju abban az álelkorban él, melyben a közösség minden meggyőződésével szemben személyes feleletet keres az élet legnagyobb kérdéseire. Sok panasz hangzik el az ifjúsággal szemben, a legsúlyosabb az volt: Ifjaink olyan magaviseletet tanusítottak, hogy szigorúbb rendszabályokat kellett életbe léptetni, melynek következtében az összejövetel a „szezón“ vége felé elmaradtak. Elvitték a legények elejét, akik pedig itthon maradtak, fegyelmezetlenek. Bizonyára az a magyarázata annak, hogy a 80 létszámú levante ifjúság egyetlen egy csendesnapon sem találkozhatott egymással.

Kétségtelenül nehéz az ifjúság közötti munka, mert az ifjúkor önmagában is nyugtalan s ma még annak az emberválságnak a vihar is hatással van rá, mely az egész világ életfáját rázza és tépi. Mindez azonban nem lehet akadály annak meglátásában, hogy az ifjúsággal való foglalkozás sorsdöntő jelentőségű s nekünk forrongó korszakunkban segítségére kell mennünk. A mai idők jelei azt mutatják, hogy egyházunknak a reánk szakadt s még reánk váró, talán nagyobb harcokhoz és megpróbáltatásokhoz hitben erősebb, református meggyőződésében öndudatosabb, szolgálatra készségesebb hivatkozásokra lesz szüksége, mint ma van. Ennek meglátása nélkül igen sok adatavesztésnek tesszük ki egyházunkat és gyülekezeteinket

Gyülekezeteink jövője dől el azon, hogy sikerül-e ifjúságunkat az egyház aktiv tagjaivá tenni és gyülekeztbe tömöríteni.

Ifjúsági munka alatt a konfirmált ifjúság lelkigondozását értjük. Viszont arra kérdésre, volt-e ifjúsági munka, azt felelik, hogy a leventéknek erkölcsi oktatást tartottak. Még olyan kérés is elhangzott egyik jelentésben, hogy bibliaórára is ki kellene „vezényelni“ az ifjúságot. Már pedig lelkimunkát parancsszóra végezni nem lehet. Mezőzombor a levente egyesület (már a helyi) rossz szelleméről panaszskodik, mert vezetője kocsmáros. Cigánd ifjúsága részére 60 órás ismeretterjesztő előadást rendezett. Golop ifjúsági egyesülete a hadbavonultak földjét megművelte. Kesznyéten hat csendesnapot tartott, ifj. otthona készülődésben van. Királyhelmeck konferenciát tartott. Két ifjú résztvett a dunavecsei táborban. Ifjak az egyre népszerűbbé váló kúitúrdélutánok rendezésében segítkeznek. Makkoshotyka az ifjúsági munka eredményének könyvelni el a szorgalmas templombajarást, a káromkodás kiküszöbölését és a nagyobb áldozatvállalást. Sajóhidvégen sokszor fűtetlen helyiségben is összegyűltek az ifjak. Vámosujfaluban a lelkipásztor katonai szolgálata alatt is összejöveteleket tartottak és saját maguk pompásan vezették azokat. Vajdácaska konferenciát tartott.

12—21 éves ifjú 5803 van nyilvántartva. Ebből 1701 tartozik ifj. egyletbe. Külön levente istentisztelet 165 tartatott 47 helyen. Ezen a téren Szerencs vezet, amely minden vasárnap találkozást keres a leventékkel.

A leányegyesületekkel kapcsolatban a jelentések sokkal megnyugtatóbbak és biztatóbbak. Csak egyetlen panasz hangzott el, hogy nem tarthatók úgy össze, mint a leventék. 5510 leány közül 1923 volt tagja 36 leányegyesületnek, illetve 32 leánykörnek. Általában nagyon szép munkát fejtettek ki a hadigondozásban, a Vörökereszt és hadbavonultak részére rendezett gyűjtésben.

Cigánd nőnevelési tanfolyamot tartott, Bodroghalom körzeti konferenciát rendezett 200 résztvevővel. Csobaj egyesületi tag esküvőjén énekszámokkal működött s konfirmációs úrvacsorát rendezett. Erdőbényén a leányok az Árvaház gyermekeinek ruháit varrogatták. Erdőhorváti jelentése szerint nem volt nagyon kiemelkedő esemény, de baj sem volt.

„Leányaink jó erkölcsűek, tisztán akarnak férjhez menni. Érezzük és bevalljuk, úgy mint az ifjakkal, a leányokkal is többet kell foglalkoznunk.“ Mádon egy hősi halott honvéd sírjához emlékkövet helyeztek. Tiszaladányban a konfirmáltak édesanyák és keresztanyák részére szeretetvendégséget rendeztek. (Jó lenne az apákat is meghívni.) Vajdácaska részesföldet vállalt templomépítési célra. Vámosujfalun vezető nélkül is virágzó egyesületi életet éltek. Gondozták a lelkipásztor kertjét s korán elhunyt papnéjuk sírhantját.

Felnöttek közötti munka. Csak kevés gyülekezet nem tud erről beszámolni. Ezen a téren minden dicséretet megérdemel Cigánd. Ki kell emelni különösen a tantestület bekapcsolódását, melynek tagjai ősztől tavaszig 69 család körében 2419 résztvevővel bibliaköröket vezettek. Tervszerűen és intézményesen folyik itt a családlátogatás is. Csobajon az asszonyok bibliaköre templom, temető, szegénygondozási, beteglátogatási és egyéb bizottságokban fejt ki áldásos tevékenységét. Erdőhorváti az erdőbényei árvákat támogatta. Golopon az egész presbitérium résztvett a hadigondozásban. Karcsa 18 házi istentiszteletről számol be. Ond női bibliaköréből indult el annak a gondolata, hogy a katonákat imádságos könyvvel kellene ellátni. E kívánságra készült az az imakönyv, melyet a Református Jövő adott ki. Tokajszomoruan jelenti, hogy az asszonyok körében végzett belmissziói munka 20 év után megszűnt. Reméljük nem halt meg, csak aluszik. Vajdácskán az édesanyák bibliaköre átlag 50 taggal működik, mindig más és más helyen találkoznak tagjai, mely egyuttal családlátogatás is. Királyhelmece, Sárospatak és Szerencs presbiteri konferencia színhelye volt.

Lácán külön bibliaköre van a presbitériumnak. Vámosujfalun a női tábor vezette a lelkipásztor távollétében a hétköznapi isentiszteleteket. 25 helyen végeztek lelkipásztoraink háznál igehirdetést. Egyházi énekkar 42 helyen van megalakulva, ezek közül 16 működése tagjainak vagy karnagyának katonai szolgálata miatt szünetelt. Évi segélyezés pénzértéke 2718 pengő. Ez az összeg lényegesen nagyobb lenne, ha hozzávennők hatóságok által végzett gyűjtésekre nyújtott adományokat. Átlagban egy alkalommal 12329-en vettek hiveink urvacsorát. Évi perselypénz 11643 P volt. Egyházmegyénk

egyetlén árvaházát sok gyülekezetünk támogatta. Szektásokokat 20 helyről jelentettek. Számuk mindenütt csökkenőben van, veszélyes voltuk és jelentőségük nagyon meggyengült. Ha volt sok látszólagos visszatérés, kétségtelen egy részük nagyon buzgó templomjáró és úrvacsorázó egyháztag lett.

Mindez nem azt jelenti, hogy a szektaveszedelem egyházmegyénkben, különösen régi fészkeiben, a Bodrogközön elhanyagolható és jelentéktelen dolog. Sőt inkább arra figyelmeztet, hogy a gyülekezeti élet megelevenítésével, misszióivá tételével tegyük a lelkeket immunissá a mérgezéssel szemben, mert a szektának nem elbizakodottság és felfuvalkodottság, hanem élő és gyümölcsöző hit az ellenszere.

Iratterjesztés. Egyik lelkészársunk erre a kérdésre: Van-e iratterjesztés megszervezve? ezt feleli: Ilyesmi nem volt. Pedig maga is tollforgató ember s nyomtatott betű egyik harcoló katonája. Az iratterjesztést sürgetjük, követeljük, de legegyszerűbb azt megcsinálni. Minden lekipásztor megtalálhatja módját, hogy lehetne gyülekezete keretében valamilyen formában iratterjesztést csinálni. Egyik jelentés ezt írja: „A gyülekezeti tagok maguk látják el magyukat a szükséges könyvekkel.” Magyar egyházunknak nagyon fontos létkérdése: mit olvas népünk? Megkapják-e rajtunk keresztül azt a tápanyagot, melyre nekik, mint öntudatos egyháztagoknak szükségük van? Gyülekezeteink közel 2000 pengőt áldoztak iratterjesztésre. Csobajon a leányegyesület, Királyhelmeccen, Ondon és Sajóhidvégen az ifjúsági egyesület tagjai végezték ezt a munkát. Pácin 1000 P forgalmat jelentett. Ond a tiszta hasznot katonáink iratokkal való ellátásra fordította. Vámosujfalu énekeskönyvekkel, a ricsei iskolásgyermek biblíával és énekeskönyvvvel látták el a fronton levő testvéreinket. Szép iratterjesztés folyik Golopon és Lácán. Egyházmegyénk forgalma a következő: 1372 biblia, 1922 énekeskönyv, 636 imakönyv, 2916 traktátus, 3168 röpirat, egyházi újság 1192 és egyéb irat 1278, összesen 12484.

Tanyamissziói munka. 17 egyház beküldött jelentőive 2536 tanyán lakó lelket számlál. Az istentisztelet helye a meglevő két tanyai templomon kívül, magánházak, iskola-

terem, csomózók, csendőrpihenő hely, és jó idő esetén, Isten szabad ege.

Tanyagondozásban példás munkát mutat Cigánd, ahol a lelkipásztor és munkatársai minden családot meglátogattak. A gondnok presbiter társaságában össze írta a hiveket, számbavették az eltávozott és ujonnan jött cselédeket. Az érdekelt lelkipásztorok 107 istentiszteletet, 31 urvacsora és 24 vallásos összejövetel alkalmán keresték a hivekkel a találkozást.

Bodroghalom segédlelkészi állás megszervezését sürgeti, mert egymaga a 6 tanyaszolgálatát ellátni képtelen. A kérdés ilyen formán való megoldása Karcsa tanyáin érezteti jó hatását. Sárospatak teológusokat és tanítójelölteket állított be a tanyai szolgálathoz. A szükséges anyagi fedezetről az egyház gondoskodik. Taktaharkány az év közben összegyűlő egyházi lapokat szétosztja. Prügy 1 q rozs árát, Tiszaluc 10 pengőt áldozott iratterjesztésre. A tanyákra való kiszállás legtöbbször a lelkipásztorok fogatán, vagy kerékpárján történik. Nagy ritkán az uradalom és egyházközség ad fuvart. Józsefmajor jelentése nem állott rendelkezésemre, mivel havonként közvetlenül a püspöki hivatalnak számol be munkájáról. A tanyagondozásban első helyen említendő Sárospatak.

Szórványgondozó munka. 10 gyülekezet 10 szórványának jelentőive érkezett be. Volt még egy Tállyáról, de lakónikus rövidségével még gyülekezeti jelentésen is túltett, mert az aláíráson és pecséten kívül csak ennyit találtam ráírva: „Rátkán mindenki sváb és rk.“ 95 családban 342 lelket találunk, akik 22 látogatást kaptak. Istentiszteletek száma 60 volt. A 43 tanköteles és 7 konfirmandus vallásoktatása, illetve alókészítése legnagyobb részben az anyaegyház növendékeivel együtt történt. Szegilongon a pataki diákok fillérjeiből és gyűjtéséből a készülő templomra közel 15000 pengőt fizettek ki. Jelenleg az ácsmunka folyik. A szórványgondozói munkában dicsérettel kell megemlítenünk Korláth József olaszliszkai lelkésztanító, Kapéri József leleszi előkönyörgő és Fazekas András csékei gazda nevét. A szórványban élő hivek 90 pengő adóval támogatták az anyaegyház munkáját. Itt is, mint a tanyagondozásban olcsó traktátusok kiadását sürgeti.

Ezek után hálásan megköszönve egyházmegyénk közgyűlése alkotó tagjainak szeretetét és bizalmát, kérem jelentésem elfogadását.

Ricse, 1943. szeptember 30.

Varga János

egyházmegyei missziói előadó.

Közgyűlés a jelentést tudomásul veszi s az előt adónak alapos és értékes munkájáért köszönetéfejezi ki. Megállapítja a jelentés alapján, hogy gyülekezeteink tulnyomó részében komoly és lelkiismeretes missziói munka folyik. Ezen a téren minden órállót továbbra is kötelességteljesítésre buzdít.

16/a. Missziói bizottság jelenti, hogy a kérdőívekre adott feleletek egy része határozatlan és pongyola. Ennek következtében az összesítő jelentés statisztikai része sem lehet pontos.

Közgyűlés kimondja, hogy a belmissziói ívek kérdéseire határozott és pontos feleleteket kér.

16/b. Missziói bizottság jelentése alapján

közgyűlés ismételten megállapítja, hogy a levente-egyesületben végzett lelkipásztori munka nem azonos az egyházi hatóság által előírt ifjúsági munkával.

16/c. Missziói bizottság jelentése alapján

közgyűlés kimondja, hogy a levente csendesnapok megtartása minden lelkipásztorra nézve kötelező s ennek ellenőrzését az egyházlátogatók feladatává teszi.

16/d. Missziói bizottság kívánatosnak tartja lelkipásztoroknak a leventemunkában való tevékenyebb részvételét. Megállapítja, hogy más vallású testvéreink ezen a téren megelőztek minket. Kívánatosnak tartaná lelkipásztoroknak levente vezetőképző és csapatparancsnoki tanfolyamokon való részvételét.

Közgyűlés kéri lelkészkarunk tagjait, különösen a fiatalabbakat, hogy a rendezendő levantevezetőképző és csapatparancsnoki tanfolyamokra minél nagyobb számban jelentkezzenek.

16/e. Missziói bizottság jelentése alapján

közgyűlés a gyülekezeti iratterjesztést a lelkipásztorok figyelmébe ajánlja.

16/f. Missziói bizottság beterjeszti az em.-i missziói munka 1943—44. évre tervezett programját. Ezek szerint Isten akaratával a következő összejöveteleket szándékszik tartani: Lelkeszi és tanítói csendes nap: Királyhelméc, Sárospatak, Szerencs. Női konferenciák: Nagyrosvágy, Bacska, Királyhelméc, Alsóberecki, Kenézlő, Olaszliszka, Csobaj, Ond, Taktaharkány, Alsódobsza, Hernádnémeti. Ifjúsági konferenciák: Szerencs, Királyhelméc. Presbiteri konferenciák: Királyhelméc, Sárospatak, Szerencs.

Tudomásul szolgál. Elrendeli közgyűlés, hogy a munkaprogram a lelkészi hivatalokban és összejövetelei helyiségekben kifüggesztessék; a konferenciák két vasárnapon keresztül szószékben hirdendők meg: a konferenciákon a résztvevők döntsék el, hogy következő alkalommal hol adnak egymásnak találkozót.

17. Olvastatott a tanügyi bizottság következő jelentése:

Az elmúlt iskolai esztendő a „megnehezült idők“ jegyében telt el. Az egyházmegye 114 tanítója közül 18 hadbavonult, 1 betegszabadságon volt, míg több helyen a megszervezett állásokra hirdetett pályázatok maradtak eredménytelenek. A hiányok pótlását szinte emberfeletti megfeszítéssel igyekeztek részben hivatásuk magaslatán álló tanítóink, tanítónőink, részben a teljesen elárvult helyeken maguk az iskolaszéki elnökök munkábaállásukkal behozni. Vannak jelentések tanítókról tanítónőkről, kik két tanító helyett dolgoztak igen jó eredménnyel, és iskolaszéki elnök is volt, aki két tanító dolgát látta el a maga munkáján kívül. Még így is volt egy helyünk azonban, ahol a beírt tanulókat nem

volt kinek tanítani: ez Sima leányegyház. 1 tanító ellen fegyelmi eljárás folyik.

Részletes jelentésünk a következő:

Valamennyi ref. tankötelest befogadó iskolát tart fenn 44 egyház és Györgytló (tanya). Részben befogadó 16 egyház. Iskolát nem tart fenn 10 egyház. A részben befogadó iskolák közül együttműködő 8. Az együttműködés a mai háborús viszonyok mellett annyiban szolgáltak az iskola javára, hogy ahol bevonulás történt, a helyettesítést az együttműködő iskola azonnal ellátta.

Iskoláink zömében, 54-ben 60-on alul van a tanulók létszáma, 41-ben 60-tól 80-ig, 6-ban 80—100, 6-ban pedig 100-on felül. Tantermeink száma 112, melyből 9 nem megfelelő. Teljesen felszerelt 26, hiányos a felszerelése 84-nek. 2 termet (Kisgéresben) a polgári község vett bérbe szintén iskolai célra. A 114 tanító közül férfi 73, nő 37, lelkész-tanítói oklevéllel rendelkezik 4. Csak 12 van abban a helyzetben, hogy 1—1 osztályt vezethet, ellenben 14-en 8 osztályt tanítanak sokszor zsúfolt létszám mellett, 1 tanító 7 osztályt, 9 pedig 6 osztályt tanít, egytanerős iskolákban. A több tanerős iskolákban 28-an 2—2 osztályt, 14-en 3—3, 29-en pedig 4—4 osztályt tanítanak. A ref. iskolákkal bíró helyeken a ref. tankötelesek száma 4.676 fiú és 4.355 leány, összesen 9.031. Ebből csak 6.243 jár saját iskolánkba. 118 más felekezetű iskolába, 1499 pedig állami, vagy községi iskolába jár. Örülni lehet annak, hogy tanköteleseink közül mindig többen járnak közép-, vagy középfoku iskolába. A múlt évben 274 fiú, és 190 leány. Összesen 464. Az elsorolt címenként járt összesen 8.137. Továbbképző iskolában 1100-an jártak. A mi iskoláinkba járt másvallású gyermek 756. Egybevetve a ref. elemi iskolákkal kapcsolatban begyűjtött tanulólétszámadatokat az olyan helyről beszerzettekkel, hol iskoláink nincsenek, a fiúk száma 919-cel, a leányoké 934-gyel az összes 1843-mal emelkedik.

A mulasztások száma a rendkívüli körülmények miatt 47.117.

A továbbképző iskolát látogató 1100 tanuló közül saját iskolánkban jár 404. Konfirmált tanulók száma 436 fiú és 446 leány, összesen 882. Iskolafenntartási alap van 3 helyen 284 P alapösszeggel, iskolai árva és segélypénztár 1 helyen

5 P alapösszeggel. Iskolát fenntartó egyházainkban van 49 fiú és 50 leány ifjúsági egyesület. Ifjúsági könyvtár 50, tanítói könyvtár 54. A jegyzőkönyvek tanúsága szerint a könyvtárak szegények, bővítésre és megújításra szorulnak.

Református népoktatásunk 170.213 pengőbe került egyházunknak. Az állam 295.601 P államsegélyt, a községek pedig 27.001 P segélyt folyósított ugyanerre a célra. Így összesen 491.815 P a népoktatásra fordított összeg.

Beiratási díjakból 5398 P folyt be. Ebből internátusi alapra ment 2522 P, segélykönyvtárra 1203 P, ifjúsági könyvtárra 129 P, tanítói könyvtárra 627 P, szaklapokra 457 P fordítottatott.

Ezek az Alsözempléni református népiskolák száraz statisztikai adatai.

A népiskolai szakfelügyelők által a helyszínen iskola-látogatásaik alkalmával felvett jegyzőkönyvek alapján a következőket jelentjük:

I. Királyhelmecl körzet. Szakfelügyelő Kántor Mihály.

1. *Királyhelmecl*: Az I—III. o.-t tanítja Máthé Ilona. Minősítése kiváló. Az osztálycsoportnak az I—III. o.-ból való szervezését az alsó tagozat magas létszáma tette indokolttá. A IV. o. a felső tagozathoz osztatott. Isk. felügyelő javasolja, hogy ezt a megosztást szüntessék meg, mint olyat, mely a mai iskolaszervezetbe tanulmányilag nem illeszthető be. A túlszűfolttságon új tanítói állás szervezésével, vagy kevesebb tanuló felvételével kell segíteni. — A IV—VIII. o.-t tanítja Tóth István. Minősítése megfelelő. Teljesen elhagyott osztálycsoportot vett át. A VII.—VIII. o. ismeretköre aránytalanul fogyatékos. A IV.—VI. o. tudása megfelelő. Ének-tudásuk és magatartásuk kifogástalan. A most kezdő ifjú tanító szép reményekre jogosít.

2. *Bodrogmező*. Kövendy László 8 osztályt tanít 29 létszámmal. Régi hűséggel szolgálja a ref. tanügynek, ki a megszállás alatt is hű maradt magyarságához és anyaszentegyházához, melyért sok üldözésben volt része. — A gazd. ismeretekben a tanulók tudása némileg fogyatékos, egyebekben kifogástalanok. Tanító a tankönyvhiányt és a gazd. gyak. terület hiányát panaszolja. Ezekre nézve tanácsokat kapott. Megfelelő.

3. *Bacska*. Rozgonyi János hadirokkant tanító minősítése kevésbé megfelelő. A tanulóknak csak a fele volt jelen a látogatáskor, bár arról előzetesen értesítést kaptak. Egyházi énektanítása nem tantervszerű, gazdasági ismereteik hiányosak. A vallástanítási eredmény jó. A tanító megjegyzései: Sürgős, gazdasági munkák miatt hiányoztak, énekgyakorlásra kevés az idő. Személyileg a tanéven súlyos családi válságon esett át. Mint hadirokkant, testi gyengesége folytán is akadályozva volt sok jó szándékában.

4. *Ágcsernyő*. Böszörményi Dezső működése kiváló. Együttműködő iskola a községivel, melynek tanítványait a községi tanító bevonulása miatt szintén Böszörményi tanítja. Módszeres szép munkát végzett.

5. *Kistárkány*. Ádám Lajos hadbavonult. Osztályait: a IV. o.-t Bálint István községi tanító, az V. o.-t Petrik Andor rk. tanító vette át. A meghallgatott református gyermekek jó eredményt mutattak. Együttműködő iskola.

6. *Nagytárkány*. Kuthy Anna kiváló. Együttműködik a községi iskolával. A mi iskolánkba a II. o. jár. Kívánatos, hogy a napi munka keretében ref. szempontjaink érvényesüljenek. (Ének, ima, biblia.) Egyébképpen nagyon jó munkát végzett. Magas kora dacára a gyermekekkel való foglalkozása friss és szeretetteljes.

7. *Nagygyéres*. Gönczy Sándor a látogatás idején katonai szolgálata miatt távol. Osztálycsoportját Jakab Aranka vette át. A tanulók vallásból, egyházi énekből, történelemből és földrajzból tanítójuk távollétében is értékes feleleteket adtak. Gönczy Sándor úgy az egyházi, mint társadalmi életben figyelemre méltó eredményes munkát fejt ki. Minősítését távolléte miatt mellőzni kellett. — Jakab Aranka az alsó tagozat tanítója, kiváló. A tanulók egyh. énektudása kifogástalan.

Nagygyéressel kapcsolatban jelentenem kell, hogy a ref. iskolára szemben az út átellenes oldalán egy korcsmaajtaja nyílik. Pedig itt van elhelyezve a hősi emlékmű is. Ez a környezet így nem illik össze. Amit nevel az iskola és a hősi emlékmű, azt kétségessé teszi a korcsma. Ez egyedülvaló az egész egyházmegyében.

7. *Kisgyéres*. Együttműködő iskola. Nálunk az I.—II. és a VII.—VIII. o. tanul. Tanítók: Orosz József hadbavonult.

Osztályát Balogh Pál községi tanító vette át. — Bánhegyiné Schinkó Ilona kiváló.

8. *Bodrogszentes*. Együttműködő iskola. Tanítója Péter Imre hadbavonult. Osztályát Margitfalvi József rk. vallású községi tanító vette át, aki a látogatás ellen tiltakozott és így az megejthető nem volt. A tanulók neveit átírta a községi iskola naplójába, a beírási díjaknak az internátust megillető 50 % -át az állami tanítók internátusi alapjára küldötték el. Margitfalvi József az állami körzeti isk. felügyelő szóbeli utasítására hivatkozott és kijelentette, hogy a ref. iskola „megszűnt.“ Ezt később odamódosította, hogy „szünetel“. Az iskolaszéki elnök jegyzőkönyvben kijelentette, hogy mindezekről tudomása nincs. A helyzet igazi képéhez tartozik azonban, hogy a látogatás előtt az egyházmegyei iskolafelügyelő értesítést kapott az iskolaszéki elnöktől, hogy Bodrogszentesen aligha akad tennivalója, tehát látogatása felesleges. Az esetről az iskolafelügyelő jelentést tett Esperes úrnak, kinek átíratára kir. tanfelügyelőség a ref. iskolába beírt tanulókat visszairni rendelte a ref. iskolai anyakönyvbe, viszont értesítette esperesi hivatalt, hogy az egyház semmit nem tett bevonult tanítója helyettesítésének biztosítására. Esperes úr felhívta a b.-szentesi egyház presbitériumát helyettes tanító állítására. Az ügy folyamatban.

A kir. tanfelügyelőség álláspontja a bodrogszentesi esettel kapcsolatban az, hogy ott a ref. iskola tényleg szünetel. Az együttműködő iskola szerinte olyan iskolává válik — ha annak valamelyik tagja nem működik — amilyen a munkában maradt iskolarész. Így Bodrogszentesen községivé, Ágcsernyőn reformátussá stb. Később jelent meg a 8555/1943. VKM. sz. rendelet, mely az ideiglenesen nem működő népiskolákban az iskolai év bezárásáról intézkedik. Ezen rendelet 1. §-a ezt mondja: „Ennek a rendeletnek szempontjából ideiglenesen nem működő népiskolának azt a népiskolát kell tekinteni, amelyben azért nincs tanítás, mert a népiskola egyetlen tanítói állása sincs betöltve, vagy pedig a népiskola tanítója — ha az iskola többtanítós, minden tanítója — honvédelmi szolgálata, betegsége vagy egyéb ok miatt nem láthatja el tanítói szolgálatát.“ Ez a rendelet nem lehet igazolása a kir. tanfelügyelőség álláspontjának, mert a bodrogszentesi iskola együttműködő és tanulmányi szempontból

tanítói egy testületet alkotnak. Ennek a testületnek pedig még otthon van 3 tagja, mely a tanítást osztályösszevonással elláthatja. A rendelet nem intézkedik, hogy az vonatkozik az együttműködő iskoláknak tanító nélkül maradt részére is, ami különben is ellenkezne az együttműködés alapelveivel. Bizottságunk szükségesnek látja ennek rendeleti úton való tisztázását, mely célból egyházhatósági útján az Egyetemes Konventhez javaslattal éi.

10. *Láca*. Kató János kiváló. Iskolájában tartózkodni élményszerű dolog, példa arra, hogyan válhatik a tanítói egész napi munka áhitattá, istentiszteletté. — Papp Ilona kiváló.

11. *Örös*. Baka Bálint hadbavonult. Osztálycsoportját váltakozó rendszerrel Emericzy Aranka vette át saját osztálycsoportját is tanítván. Kiváló eredményt mutatott fel különösen vallás és egyházi ének terén. A tanulók egyebekben is szép és értékes feleleteket adtak. Ki kell emelni, hogy saját egészségi állapota is kíméletet igényelt volna és emellett még háztartási teendőit is végeznie kellett, mert nem volt senki a községben, aki kosztadásra vállalkozott volna. Minősítése kiváló.

12. *Nagyrozságy*. V. Puskás Lajos kiváló. Ezt a szép eredményt úgy érte el, hogy katonai szolgálatot teljesítő Géresi István kartársa osztálycsoportját is tanította a magáéval váltakozva. Ezenfelül tanította a gazd. továbbképző iskola két osztálycsoportját is. Közben súlyos veseoperáción esett át, mely 5 hétig távoltartotta az iskolától. Ezen idő alatt Bárány István és Szalay György segédlelkészek helyettesítettek szintén nagy buzgalommal.

II. Cigándi körzet. Szakfelügyelő Kató János.

13. *Cigánd*. Kántor Mihály kiváló, Nagy Dezső kiváló, Hadnagy János kiváló, Tömösváry Ferenc megfelelő, Tóth Erzsébet kiváló, Belinszky Erzsébet kiváló, Sinkó Jolán megfelelő. Mindenképpen egybefutó jó testületi munka. A valóságos nevelésben mintaszerűen járnak el.

14. *Ricse*. Sipos István kiváló, Pataki István kiváló, Sümeghi Ilona kiváló, Sárközy Mária kiváló. Négyen tanítottak 346 gyermeket. Ebből az I. o.-ra — amely 1 csoport

volt — 50 tanuló esett. A többi csoport 2—2 o. egybevonásával 100-as létszámon mozog. Becsület és dícséret illesse a kiváló munkát végzett testületet. A jövő tanévben a testület létszáma 1-gyel nő és így jobb beosztás lehetséges, bár a zsúfoltságot az ötödik tanító beállítása sem fogja megszüntetni. Iskolafelügyelő jó tanácsokat adott a helyesebb beosztásra. A ricsei ref. iskolába 86 más vallású gyermek jár.

15. *Semjén.* Maklári János okt. 8-tól egész tanéven át betegszabadságon volt. Február 1-től helyettesítette Szanyi Ferenc V. éves tanítónövendék. Iskolafelügyelő ellátta jó tanácsokkal. Az iskola minősítését a vázoltak miatt mellőzni kellett.

16. *Zemplénagárd.* Gönczy Bertalan a tanév alatt katonai szolgálatot teljesített, így a harctérről november hóban hazaérkezett Makay Józsefet két osztálycsoport várta 145 létszámmal. Iskolafelügyelő szerint az eredmény teljesen megnyugtató. A gyermekek az anyagban tájékozottak, értelmesen és helyesen felelnek. Minősítése megfelelő. Tiszteletteljesen javasoljuk, hogy azt a többletmunkát, melyet Makay János nehéz és kínos harctéri fáradalmak után csonka tanévben, 2 zsúfolt osztálycsoportban 2 emberért való nagyszerű helytállással teljesített, jutalmazza meg egyházmegyénk azzal, hogy Makay József minősítését kiválóra emeli fel.

17. *Révleányvár.* Sohajda Mihály lelkésztanító minősítése megfelelő. Sohajda Mihályné minősítése szintén megfelelő. A lelkiismeretes tanítói munkának külső akadályai voltak. Így a tanítónő betegágyi szabadsága és a lelkésztanító másirányú elfoglaltsága, mely elől népe érdekében kitérnie nem lehet.

18. *Karos.* Vitéz Egry József lelkésztanító megfelelő. Vöröss Vilma megfelelő Jó tanácsokat kaptak, mint kezdő tanítók.

19. *Karcsa.* Veress László kiváló. Jókedv, cselekvő munka, jóéneklés az iskola jellemzői. Együttműködő iskola fejlesztése kívánatos.

20. *Kiskövesd.* Szabó Dezső megfelelő. Lelkésztanítói oklevele van. Előző évben itt nem volt tanítás. Sok nehézséget kellett leküzdenie. — Szabó Dezsőné kiváló. Szorgalom, biztos tudás, szép éneklés, szépírás a gyermekek részéről, — kifogástalan nevelőmunka a tanítónő részéről jellemzik az iskolát.

III. Sárospataki körzet. Szakfelügyelő Posta Sándor.

21. *Erdőhorváti*. Buday Imre katonai szolgálatot teljesít 1943 február 12-től. Látogatás megtartható nem volt. 82 tanulóval szerdán és szombaton Győry Kálmán ref. lelkész, iskolaszéki elnök foglalkozott szeretettel. A második tanítónői állás szervezés alatt. Ez kívánatos is.

22. *Bodrosára*. Kalotaszegi András megfelelő. Több mint 40 éve plántál és vetetet. Lelkiismeretes, pontos munkás, vallásos és hazafias szellem hatják át működését.

23. *Bodrogolaszi*. Vitányi István katonai szolgálatot teljesít. A tanítást helyette Balázs Ernő ref. lelkész látta el fáradhatatlan buzgósággal és dicséretes eredménnyel, 8 osztályban. Pályázati hirdetés eredménytelen maradt.

24. *Sárospatak*. Szathmáry Lajos kiváló, Nagyné Kállay Júlia kiváló, Szathmáry István kiváló, Palumbyné Szathmáry Irén kiváló. Sárospatakhoz méltó testületi és tanítói munka. A sárospataki iskola sajnos, zsúfolt. 77 tanuló jut 1 osztálycsoportra. Iskolafelügyelő ötödik tanítói állás megszerzését ajánlotta.

25. *Makkoshotyka*. Nagy Miklós megfelelő. Hodossy Róza megfelelő. Nagy Mária megfelelő. Új, kezdő tanítók, jó tanácsokat kaptak. Nagy Miklós Hangya szövetkezeti ügyvezető. Ez nincs bejelentve az egyházmegyére.

26. *Bodroghalász*. Arday Béla megfelelő, Szabóné Szabó Juliánna megfelelő. Jó felkészültségű pedagógusok. Munkájuk eredményét károsan befolyásolja, hogy csak 1 tantermük van.

27. *Vajdácska*. Kolláth Sándor megfelelő. Sváb Etel megfelelő. Fiatalkorú, lelkiismeretes tanítók. 148 tanulót tanítanak ketten. Szakfelügyelő harmadik tanítói állás felállítását javasolja.

28. *Györgytarló* (Sárospatak határában tanya). Székely Ödönné, Nagy Irma kevésbé megfelelő. Módszeres eljárásának korszerűsítésére jó tanácsokat kapott. Szemléltető eszközök, szakkönyvek hiányzanak. Iskolafenntartó a Sárospataki Református Főiskola.

29. *Kenézlő*. Nagy Béla kiváló.

30. *Viss*. Nagy Lajos kevésbé megfelelő. 5 hétig beteg volt. Kezdő tanító. Jó tanácsokat kapott.

31. *Tiszakarád*. Bocsor Géza megfelelő, Tarpay Klára megfelelő, Nemeséry Etelka megfelelő, Sőregi Gabriella megfelelő. Iskolafelügyelő megjegyzései: A ref. új Tanításterv és Útmutatásoknak tanulmányozását figyelmükbe ajánlotta. Összeomlott tantermük felépítendő. A politikai község felkérendő jó ivóvízü kút fúrására. Tiszakarádon átlagosan 75 tanuló esik egy osztálycsoportra, tehát az iskola zsúfolt. Új tanterő beállítása válik szükségessé.

IV. Szerencsi körzet. Szakfelügyelő Szathmáry Ferenc.

32. *Olaszliszka*. Kolláth József ideiglenes helyettesítéssel megbízott tanító az V—VI—VII. o.-t tanította kiváló eredménnyel. Nagy szorgalma és széleskörű munkája példaadó. — Vitányi Vilma szintén kiváló. 1942-ben végzett tanítónő. Példa arra, hogy az ifjúság nem jogcím az alacsonyabb értékű munkálkodásra. Olaszliszka rendes tanítói fegyelmi alatt állanak. Egyikük, Katona László, közben más egyházhoz választatott át. Idrányi Barna 16 munkanapot tanított, miután felfüggesztetett.

33. *Tolesva*. Szöllősy Anna kiváló. A tanterem parányi, nem megfelelő. Kútja veszélyes.

34. *Szerencs*. Horváth Mária ideiglenes helyettesi megbízásban megfelelő. A rendes tanító katonai szolgálatot teljesít.

35. *Tállya*. A tanító katonai szolgálat alatt. Helyette Ozsváth József isk. széki elnök tanított, bár nem szakember, de önkétesen vállalt díjtalanul végzett munkával.

36. *Tarcal*. Károlyi János kiváló. Molnár Ferenc kiváló. Gyomayné Tassonyi Margit kiváló. Példaadó szép testületi munka.

37. *Monok*. Koncz Istvánné megfelelő. Vázlatkészítést vezesse be.

38. *Erdőbénye*. Zsiros László megfelelő. Zsiros Lászlóné megfelelő. Az osztálybeosztás ugyanabban a hibában szenved, mint a királyhelmeci: az alsó tagozat IV. osztálya a felső tagozathoz került. A gyermekek létszámával indokolják. Harmadik tanterő szükséges, azonban a vadonatúj harmadik tanterem jól felszerelten 3 éve hiába várja a tanítót. Államsegélyügye rendezetlen.

39. *Golop.* Vágó István működése kiváló.

40. *Tiszaladány.* Nemes Lajos kiváló. 2 tanerő munkáját végezte meglepően magas színvonalu eredménnyel, 157 tanulólétszámmal. A második tanítói állás betöltendő, sőt már a III-ik tanítói állás szervezése is folyamatba teendő.

41. *Tokaj.* Uray László kiváló. Iskolafelügyelőnek az a kívánsága Urayval szemben, hogy: „ne túlórázzon, mert erejére később is szükség lesz.“

42. *Ond.* Tanítók: Bajusz Zoltán és Négyesy István hadbavonultak. Helyettesítésüket — miután tanítóhelyettes nem jelentkezett — Benke Kálmán lelkipásztor látta el buzgó szorgalommal. Még vázlatokat is készített. Dicséret illesse példaadó munkáját.

A szerencsi körzettel kapcsolatban külön kell jelentenem Szathmáry Ferenc szakfelügyelő, tanítóképzőintézeti gyakorlóiskolai tanító minden irányban hasznos, kiváló látogató munkáját. Miután látta, hogy az egyes iskolák képe nem rajzolható meg a hivatalos jegyzőkönyvekben, látogatásairól iskolánként külön jegyzőkönyveket is készített kézírással, amelyekből igazán megismerhető minden iskola. A jegyzőkönyvek első része az iskola állapotrajza. Ilyen állapotrajznak minden iskolában lennie kellene, melyet a tanító köteles elkészíteni. Mivel Szathmáry nem talált állapotrajzokat, azért készített. Igen jó útmutató az iskola állapotrajzának elkészítéséhez. A szerencsi körzet tanítóinak szakfelügyelőjük megkönnyítette a munkát, mert csak ezeknek a 3 példányban elkészített jegyzőkönyveknek az adatait kell ellenőrizniök és kiegészíteniök. Kívánatos, hogy egyházmegyénk minden iskolája elkészítse az állapotrajzot. Egy pár jegyzőkönyvi kivonatot erre vonatkozólag az egyházmegye jegyzőkönyvében mintának közölni tanácsos lenne.

V. Megyaszói körzet. Szakfelügyelő Angyal László.

43. *Újcsanáros.* Együttműködik az evangélikus iskolával. Ref. tanuló 148. Ebből saját iskolánkba jár 73, az ev.-ba 23 és a községi iskolába 52. Az együttműködés alakja a következő: a felső tagozatba mindenik iskolában a saját tanulók járnak. Az alsó tagozatból a ref. iskola tanítja a III—IV. o.-t, az ev. pedig az I—II. o.-t. Az ezen felül adódó

létszámot a községi iskola fogadja be. Tanító Filep Sándor, kiváló.

44. *Hernádnémeti*. Vitéz Nyitray Károly kiváló, Móritzné Nyitray Margit kiváló, Kakuszné Szentgyörgyi Juliánna megfelelő.

45. *Megyaszó*. Kiss András kiváló. 1 tanító katonai szolgálat alatt. Ezt is Kiss András helyettesítette, aki Hangya üzletvezető is, ami nincs bejelentve az egyházmegyére. — Hankó Zoltán megfelelő. Az iskola taneszközeit társadalmi úton szerzi be, kiváló leventemunkát végez, a község növényi életét sok új egyeddel tette gazdagabbá. — Bajuszné Ujváry Katalin kevésbé megfelelő. Látogatáskor nem volt jelen. Távozását levélben jelentette a látogatás reggelén. III. polgáriba járó leánya helyettesítette. — Megyaszón is megünnepelték okt. 6-át, mint nemzeti gyászünnepet, de tanítás iskolaszéki elnök rendelkezésére nem szünetelt.

46. *Alsódobsza*. Balogh József kiváló. Bagócsyné Máthé Jolán kiváló.

47. *Sóstófalva*. Incze Árpád megfelelő. Külön dicséretet érdemel önzetlen lévitaszolgálatáért.

48. *Legyesbénye*. Csoma István megfelelő. 102 tanulót tanított 8 osztályban, közben három hónapig katona is volt. Az iskola túlzásúfolt.

49. *Hernádkak*. Vitéz Kárpáthy Zoltán megfelelő. Az iskola árnyékszéke rozoga, veszélyes. Új építendő. A tanulók rendszeresen járnak templomba, de csak vasárnap, mert csak vasárnap van templomi istentisztelet. Ajánlatos, hogy Hernádkakon az iskola reggeli áhitatai legyenek templomszerűek és ott pótolassék a templomból kiszorult ének és imádság is. (174. d. 1. v.)

50. *Gesztely*. Kocsár István betegszabadságon. Osztályával Kun Zoltán iskolaszéki elnök foglalkozott a tanév végéig. Magda Anna megfelelő.

51. *Sajóhídvég*. Horváth Imre katonai szolgálatban. Az ő csoportját is tanította Nagy Magdolna, tehát 8 o.-t 136 létszámmal, megfelelő eredménnyel. Kartársát is helyettesítő, még két tanítóra is zsúfolt létszámot jelentő gyermeksereg tanítónőjét dicséret illesse önzetlen munkájáért.

52. *Berzék*. Kenyeressy Károly lelkesztanító megfelelő. Tanítványok száma 24. Látogatáskor jelen volt 18.

VI. Tiszalúci körzet. Szakfelügyelő Filep Sándor.

53. *Taktaharkány*. Jakab Antal kiváló. Pónus Tivadar kiváló. Összeműködő iskola a közs. iskolával, hová az I - II. oszt. jár.

54. *Taktakenéz*. Éger Károly megfelelő. Jó tanácsokat kapott.

55. *Prügy*. Vitéz Bak Sándor kiváló. — Szabó Gyula megfelelő. — Gérecz József megfelelő.

56. *Báj*. Posta Sándor kiváló. Tanítványai önállóan imádkoznak. — Varga József megfelelő.

57. *Csobaj*. Molnár Lajos megfelelő. Szintén 2 osztálycsoportot vezető, nagy munkát végzett tanító 102 tanulóval. — Bérczy István megfelelő. Egy tanerő: Balog László katona.

58. *Taktaszada*. Orosz László megfelelő. Egyed Józsefné megfelelő.

59. *Tiszalúc*. Angyal László kiváló. — Botos András és Regéczkei Géza hadbavonultak. Az iskola együttműködik az állami iskolával. Így volt lehetséges, hogy a bevonultak osztálycsoportjának egyikét az állami iskola vette át, a másikat pedig Angyal László.

60. *Kesznyéten*. Komlóssy István megfelelő. Komlóssy Istvánné megfelelő. Zsúfolt iskola. Harmadik tanítója: Homolya László katona.

Ezekben jelentjük a személyszerint részletezett egyházmegyei tanügyi állapotokat. Kiemelkedik jegyzőkönyveinkből iskoláinknak úgy a vallásos nevelés, mint az egyházi ének tanítása és gyakorlati eredményei terén beállott fejlődés. Gyermekeink bibliát olvasnak, annak ismeretében minden vonalon versenyképesek. Önállóan énekelnek és napi munkáik végzése közben saját lelküktől indítatva is gyakran fordulnak az üdítő, felemelő énekléshez. A biblia és az énekeskönyv igazi helyükre kerülnek iskoláinkban: a református magyar nevelés koncentrációs középpontjába.

Meg kell még emlékeznünk a befutott jelentések alapján arról is, hogy református magyar népünk minden olyan helyen, ahol módjában van válogatni más jellegű iskolák között, a legszívesebben a mi iskolánkba járattja gyermekeit. Sőt, más vallású szülők részéről is megnyilvánul ez a törek-

vés. Ezért maradnak iskoláink zsúfoltak. Hála a jó Istennek érte, aki úgy irányította az elmúlt évben is református magyar népünk szívét, hogy azt, ami az övé, szeretetében fogadja, a református magyar népiskola szellemi és erkölcsi világát mindenek fölé értékelje. Hála a jó Istennek, hogy adott olyan tanítói kart — 1—2 esettől eltekintve — hogy munkájukon keresztül vonzóvá lett a magyar református iskola, adott férfiakat a tantermekbe, akik a „CÉL“-ra tekintve, két férfi munkáját is vállalták, ha roskadoztak is alatta, és adott nőket, akik törekeny voltak mellett is versenyre keltek a férfiakkal. Hála a jó Istennek, hogy adott népe közé hűséges lelkipásztorokat, akik a maguk terhe mellé odavették a tanító nélkül maradt árva iskolák ügyét. Valami teljesedett az elmúlt évben a biblia szent ígéből: „Egymás terhét hordozzátok . . .“

1. Az Alsózempléni Református Egyházmegye közgyűlése háláját és elismerését nyilvánítja kiváló tanítóinak és tanítónőinek e nehéz időkben mutatott példás helytállásukért, de külön is kiemeli és dicséretére méltatja mindazokat a jelentésben felsorolt tanítókat és tanítónőket, akik két ember munkáját tették magukévá, hogy honvédelmi szolgálatot teljesítő kartársaik elhagyott osztályaik, a magyar református jövő palántái ne érezzék az árvaságot. Legyen mindnyájuk életén és munkáján Isten gazdag áldása.

2. Elismerését és köszönetét fejezi ki mindazon lelkészeknek, kik bevonult, vagy beteg tanítók helyett állottak be református iskoláink munkájába. Külön dicsérettel emlékezik meg Benke Kálmánról, aki mint református lelkipásztor, a maga munkájához még két tanító munkáját csatolta és annak igazi tanítóképpen igyekezett megfelelni.

3. Esperese útján megkeresi a bodroghözi járás főszolgabíróját, hogy a nagygéresi iskolával és országászlóval szemben az út másik oldalán levő korcsma úgy a vallásos, mint a hazafias nevelés érdekében eltávolíttassék.

4. Az együttműködő iskolákkal kapcsolatban (a bodrogszentesi ügyből folyólag) egyházkerület útján felkéri az Egyetemes Konventet, méltóztassék a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi minisztériumnál a 8.555/1943. vkm. rendeletnek kiegészítéseképpen elvi rendelkezést kérni, amely mondja ki, hogy: Együttműködő iskolák tanítói a rendelet szempontjából egyazon iskola tanítóinak tekintendők, az ilyen iskolának (vagy valamelyik részének) szüneteltetését csak abban az esetben lehet kimondani, ha az együttműködő iskolák valamennyi tanítója beteg, vagy honvédelmi szolgálatot teljesít. — Amennyiben az együttműködő iskoláknál a beteg, vagy honvédelmi szolgálatot teljesítő tanító helyettesítését csak a helyükön maradt tanítók közreműködésével lehet biztosítani: felekezeti tanító helyettesítése esetén ez a szempont lehetőleg figyelembe veendő.

5. Utasítja a kebelbeli iskolaszéki elnököket és tanítókat, hogy szorgalmi időben a tanítóknak a tanteremből való távolmaradására nézve szigoruan alkalmazkodjanak a Népisk. Szervezet és Szolgálati Pragmatika 88. §-nak határozmányaihoz, az iskolai munka zavartalanságának biztosítása érdekében.

6. Utasítja a kebelbeli tanítókat, hogy iskoláik állapotrajzát 3 példányban 1944 jan. 1-ig készítsék el.

7. Utasítja a Sárospataki Református Főiskolát, mint a györgytarlói ref. népiskola fenntartóját, hogy iskoláját a legszükségesebb taneszközökkel és tanítói könyvtárát korszerű nevelésügyi szakkönyvekkel szerelje fel.

8. Utasítja az iskolaszéki elnököket, hogy az iskolai rend érdekében a tanító személyét illető minden változást eszeresen kívül a tanügyi elnöknek is jelentsenek.

9. Utasítja a kebelbeli iskolák igazgatóit és tanítóit, hogy valamennyi iskolánál félévenként legalább egyszer szülői értekezletet tartsanak és tanítványaikat a szükséghez képest látogassák meg.

10. Felhívja a gyülekezeteken keresztül a tanítató szülők figyelmét, hogy a tanév az iskolai tanév a záróünnepélyvel nem ér véget és a tanulók a szünidő alatt is az iskolai fegyelmet szem előtt tartani kötelesek.

11. Utasítja a kebelbeli tanítókat, hogy az állami tanügyi hatóságokkal összevágó munka érdekében következő tanévi órarendjeiket május 31-ig mutassák be.

13. Felterjesztést tesz egyházkerület útján az Egyetemes Konventhez, hogy a 8 osztályu népiskola bevezetésével időszerűvé vált leventefoglalkozások és a népiskolák tanórái között a célszerűség és az iskolák részéről befutó panaszok eltüntetése érdekében illetékes helyen az összhang megteremtését kérje a 172.662/1940. sz. V. ü. o. vall. és közokt. miniszteri rendelet értelmében, mely így szól: „... a felső tagozatba járó VII—VIII. osztályos iskolakötelesek továbbra is leventekiképzésre kötelezendők. A kiképzés ideje azonban mindenkor és minden helyen csakis az iskolai tanítási órákon kívül, a szabad délutánokon, esetleg változó oktatáskor a szabad délelőttökön történhetik. — Ugyancsak arra nézve is kérjen intézkedést, hogy a vasárnapi istentiszteletre való felvezetésnél a leventeköteles tanulók ne szakittassanak ki az iskola közösségből, mert dacára az 550.404/5. Vkf. (honv. vezérkar főnök) 1940. sz. rendeletének, sok a befutó panasz.

14. Felterjesztést tesz egyházkerület útján az Egyetemes Konventhez, hogy a ref. népiskolák felügyeleténél használt statisztikai és jegyzőkönyvi nyomtatványokat a Népisk. Felügy. Szabályzat és a Tanításterv és Utmutatások szellemének megfelelően átalakíttatni méltóztassék és adjon olyan utasítást, hogy a statisztikai adatokat a Központi Statisztikai Hivatal gyakorlata szerint az iskolák függetlenül készítsék el és küldjék be az egyházmegyei tanügyi elnök címére. Az új jegyzőkönyv-

vekben a tanítók működését a mai 4 jegy helyett 5 jegy alkalmazásával tüntessék fel, mivel a mai „kiváló“ és „megfelelő“ jegy között túlnagy a távolság.

17/b. Tárgyaltatott az egyházmegyei vallásoktatási szakelőadó következő jelentése:

Egyházmegyénk területén az 1942—43-ik iskolai évről a vallásoktatók személyi törzskönyvi lapjáról a következők állapíthatók meg: Vallásoktatást végzett a bármilyen jellegű nem református iskolákban 19 lelkész. 3 vallásoktató lelkész, 11 segédlelkész és 5 tanító. A 38 beérkezett jelentésen kívül még 8 iskolában folyt vallásoktatás, melyekről azonban nem érkezett jelentés. Ezek az iskolák a következők: Ágcsernyő, Bodrogolaszi (Vilmatanya), Kenézlő (közs. elemi), Megyaszó (Újvilág-tanya), Semjén (Cséke állami elemi), Taktaharkány (Jajhalom), Taktakenéz (Szabóhomoka urad.). És Tiszalúc (állami iskola). Ez iskolák létszáma is, kevés kivétellel nyilván van tartva — így a tényleges és a törzskönyvi lapokon álló létszám között ez éven is lesz különbség. A múlt évi eltérés is, melyre az egyházkerületi jegyzőkönyvben az egyházkerületi szakelőadó úr rámutatott, innen származik. Nemcsak a mi egyházmegyénkben, de a többiekben is.

A nem református jellegű iskolákba járó tanulók iskola és nem szerinti megoszlása a következő:

4 polgári iskola	194 fi,	155 leány,	összesen	349
4 iparos és keresk.	65 „	2 „	„	67
3 ref. elemi	49 „	74 „	„	123
<hr/>				
11 iskola	308 fi,	231 leány,	összesen	539
32 állami elemi	930 fi,	932 leány,	összesen	1862
20 községi	411 „	454 „	„	865
11 róm. kat.	129 „	121 „	„	250
4 uradalmi	31 „	36 „	„	67
<hr/>				

Össz. 78 iskola 1809 fi, 1774 leány, összesen 3583
református vallású tanuló.

A gyermekek létszámát teljes pontossággal megállapítani nem lehet, mivel némely adat évközi, az iskola tanulólétszám pedig évvégéig változhat.

A vallásoktatásért kapott fizetések, a törzskönyvi lapok szerint a következő: *Államtól* 847 P, *községtől* 340 P 50 f, *intézettől* 230 P, egyháztól 716 P, összesen 2133 P 50 fillér. A három vallásoktató lelkész államtól kapott fizetése, hadipótléka, családi pótléka és lakáspénze: 13.106 P 76 fillér. — Valószínű, hogy ez adatok sem pontosak. Nem vettem be például a Véke stb-i vallásoktató lelkész által bevallott államtól kapott 900 P-t, mert ezt az összeget ezen a címen, valószínűtlennek tartom.

Már alig is merem említeni, hogy némely helyen emelni kellene az óraszámot. Van olyan hely, ahol 4 óra lett a tavalyi 6-al szemben, de esperesi közbenjárásra jelentik, hogy ismét sikerült a heti 6-os létszámot elérni. Hiszen éppen ezt kellett volna emelni. Bodrogkeresztúron a tavalyi 5 óraszám 7-re, Páciban a heti óra 9-re emelkedett. Nagykövesden 6-ra. Karcsán még most sem javult a helyzet s nem tudom elképzelni azt a gyorsaságot, hogy vallásoktató hogy tud 10 órakor már Becskeden órát kezdeni, mikor Karcsán 115-ös létszámmal 10-ig van órája (az eredmény a felügyelő szerint azonban jó). — Tiszakarád községi iskolában heti 6-ra emelkedett az óraszám, úgy azonban, hogy reggel 8-tól délután 2-ig tanít a vallásoktató. Nem volna eredményesebb, ha 3—3 óra esnék egy-egy más napra? Összevont osztályokkal is nagyobb volna az eredmény, mint így a heti 1 hittanórán. Ez az eset különben más iskolákhoz is kérés. Bodroghalmon maradt a régi 5 óra.

A tanulók vallásoktatása rendszerint saját iskolaépületben folyik, de van néhány hely, ahol magánháznál, így Bodrogzsadányban a gondnok házánál, ok: a nagy távolság; Szegilongon a fűtőanyag hiánya miatt télen magánháznál. Itt az a panasz is felmerült, hogy az első félévben egyáltalán nem részesült a 18 református gyermek vallásoktatásban. Zalkodon pedig az a helyzet: „Felekezetek nem engedik át iskolatermüket. Ezelőtt a község házában tanított, de a képviselőtestület a róm. kath. plébános közbelépésére, azt elvette s így magánháznál.“ — Egyébként az ócsanálói iskolában történt látogatásomkor az a panasz merült fel, hogy

mivel a hittanóra szombat délután van, a tanító nem fűtetett be s így a gyermekek vacogva ültek a padokban. A tanító vallásos érzésére nem a legjobb fényt veti az eset.

Az iskolák jelentése az, hogy van tanmenetük. Én pedig azt jelentem, hogy ez éven nem vizsgáltuk felül a tanmeneteket, mivel azt az utasítást kaptam, hogy a Konvent egységes tanmenetet ad ki minden iskola számára. Ez esetben úgyis aszerint kell haladni. A tanmenet azonban nem jelent meg. Üdvös volna pedig, ha minél hamarább rendelkezésünkre állana, mert a múltban a tanmenetek nagyon sok kívánni valót hagytak hátra.

Haladási naplót a vallásoktatók nagyobb része vezet.

A használt tankönyvek a konvent által előírtak. Konfirmációi Kátéban azonban több elemi iskolában is a Patay-féle kátét használják. Talán könnyebb, mint az Apostol-féle.

A vasárnapi iskolák száma megfogyott. A tavalyi 27 hellyel szemben ez éven 19 helyen volt vasárnapi iskola. Lelkészek és segédlelkészek mellett, a következők vezettek vasárnapi iskolát: Alsóbereckin a lelkész fia, Bodroghalmon lelkipásztor leánya, Karcván Kapczy Ilona, Nagygéresen Jakab Aranka, Nagytárkányban Kuthy Anna, Józsefmajorban Czegle Imréné, Tokajban Kassai Anna, Vámosújfalun, a lelkész tábori szolgálata idején a KIE. tagok.

Gyermekistentiszteletről adnak jelentést: Bodroghalom (szombat reggel), Bodrogkeresztúr (minden hónapban egyszer, vasárnap délután 2—3), Cigándon vasárnap 9 órakor, télben szombat reggel 8-kor. Mádon csütörtökön reggel, Mezőzomborban pénteken reggel fél 8-kor, Nagygéresen vasárnap reggel 9-kor, Páciban vasárnap reggel 8-kor, Sárospatakon ősszel és tavasszal vasárnap délután 2 órakor, Szerencsen vasárnap 9 órakor.

Levente-istentiszteletet jelentenek: Bodrogkeresztúr és Mád.

Csendesnapot tartottak: Királyhelmece, Nagygéres, Sárospatak, Szerencs és Tokaj.

Jótekonyságot gyakoroltak: Bodroghalom 5*60 P, Bodrogmező 10 P, Bodrogkeresztúr 11*60 P, Cigánd a ref. iskolásokkal együtt 138*65 P, Karcva 22 P, Kisgéres 18 P, Nagygéres 12*04 P, Nagytárkány 8 P, Pácin 5, Sárospatak 8 P, Józsefmajor 17*50 P, Tokaj 15 P, összesen 271 P 39 fillér. Ezen-

kívül Bodrogkeresztúrban a gyermekek 80—90 P-t gyűjtöttek jótékony célra. — Az adományok változatos célra gyűltek. Igy: Árvaházra, Beretkei Árvaházra, Erdőbényei Árvaházra, hadiárvák számára, jótékony bélyegvásárlás, honvédkarácsonyra, sebesült katonák részére, katonák énekeskönyvvel való ellátására, szegénysorsú gyermekek tankönyvére, vak gyermekeknek, vasárnapi iskolára.

A polgári iskolákban SDG. egyesület működik. Cserkészcsapatnak többen tagjai (Szerencs, Sárospatak, Tokaj). Vámosújfalun a Perényi Péter falusi cserkészcsapatot vezeti Csathó József.

Feltűnően elhanyagoljuk az iratmisszió ügyét. Örömhír járt Bodrogkeresztúrba, Nagykövesdre, Perbenyikre 10—10 példány. Ref. Diákmozgalom Királyhelmece 2, Külmissziói Füzetek Sárospatakra 18, Tokajba 60 példány. Ez utóbbiba Mi Utunk 40 pld. és Kis Fecske 35 pld. — Máshonnan nem jelentenek iratterjesztést.

Vallásoktatók közül többen végeztek családlátogatást.

Sérelmes felekezeti imát jelent Lácáról (Monyha-tanya) a lelkész. Kath. köszöntést és keresztvetést használtak...

Különös kérelme vagy jelenteni valója egyik iskolának sincs.

I. A körzeti felügyeletre vonatkozólag jelentem, hogy Keresztúry László dicséretreméltóan végiglátogatta a körzetét. 15 vallásoktatót látogatott meg a munkahelyén. 7 kitűnő, 3 jeles, 3 jó és 2 elégséges értékűnek nyilvánítja a látott eredményt. — Észrevételeit mindenütt megtette és jegyzőkönyvbe fektette.

Felterjesztései: Kéri, hogy Kuthy Anna tanítónőnek, aki a nagytárkányi róm. kath. s a községi iskola ref. vallású növendékeit tanítja és már 39 éve működik, az egyházmegye elismerését kifejezni méltóztassa.

II. Csathó József a tavasszal katonai szolgálatra vonult be. Helyette Hegedüs Imre szerencsi vallásoktató lelkész látta el a körzeti felügyeletet. Az iskolai év korai befejezése miatt nem tudta végiglátogatni az összes iskolákat, de így is a több iskolában tanító vallásoktatókat kereste fel. 4 jegyzőkönyvet terjeszt be. Utasításokat szóbelileg adott.

III. Martin' Miklós 6 jegyzőkönyvet terjeszt be. A látogatások eredményével meg volt elégedve. Minősítést nem ad.

Jegyzőkönyvet csak ott vett fel, ahol munka közben, rendes óráján találta a vallásoktatót. Észrevételeit szóban közölte.

Mint az egyházmegye vallásoktatási szakelőadója, résztvettem az egyházkerület vallásoktatóinak Miskoicon tartott gyűlésén. Bevezető előadást is tartottam. A szakelőadók értekezletén kitűnt, hogy az alsózempléni egyházmegye példaadóan karolta fel a szakfelügyelet ellátását és nagylelkűen biztosította az anyagiakat is.

Részt vettem a vallásoktatással kapcsolatos körzeti összejöveteleken Hernádnémetiben, Tiszalucon, Szerencsen, Sárospatakon. Sajnos, ezeket az összejöveteleket, különösen a hernádnémetiit, meg a szerencsít, nem kísérte az az érdeklődés, mint amit megérdemeltek volna. Különösen a vallásoktatással a nem református iskolában foglalkozó testvéreink nem jelentek meg. Pedig külön is figyelmükbe voltak ajánlva. Meggyőződéseim, hogy később, amikor jobban kialakulnak ez összejövetelek, feltétlenül érvényesíteni fogják értékes hatásukat egyházmegyénk egész vallásoktatására.

a) Egyházmegyei gyűlés a betérjesztett jelentést tudomásul veszi.

b) Utasítja a kistárkányi (Ágcsernyő), bodroglaszi (Vilmatanya), kenézlői (községi iskola), megyszói (újvilág tanyai), semjéni (csékei állami), taktarkányi (jajhalomi), taktakenézi (Szabóhomoka tanyai) és tiszalúci (állami iskolai) lelkipásztorokat, hogy a zárjelben említett más jellegű iskolában folyó vallásoktatásról is a jövőben tegyenek jelentést.

c) Felhívja az érdekelt egyházközségek presbitériumainak figyelmét az iratterjesztés ügyének a felkarolására.

d) Elismerését fejezi ki Kuthy Anna nagytárkányi ref. tanítónőnek a róm. kath. elemi iskolában 39 éve végzett hűséges vallásoktatói munkájáért.

18. Tárgyaltatott a bodrogszentesi tanító helyettesítésének ügye s ezzel kapcsolatban a bodrogszentesi presbitériumnak a helyettesítést megtagadó határozata.

Közgyűlés a helyettesítés ügyében hozott elutasító presbitéri határozatot megsemmisíti s utasítja a presbitériumot, hogy az 5700/1940. M. E. sz. rendelet figyelembe vételével is 15 nap alatt hozzon új határozatot.

19. Olvastatott a nagygyéresi presbitérium kérelme, melyben Püspök urunktól Gönczy Sándor kántortanítónak kiváló egyházi, nemzeti, társadalomépítő és szociális tevékenységei elismeréséül igazgatóvá való kinevezését kéri. A folyó évi iskolalátogatási jegyzőkönyv, valamint a lelkipásztor és iskolafelügyelő kísérel iratai szép bizonytságot tesznek Gönczy Sándor kiválóságai mellett.

Közgyűlés örömmel csatlakozik a nagygyéresi presbitérium kéréséhez s azt pártolólág továbbterjeszti.

20. A sárospataki egyházközség indokolt határozatokban óvodájának megszüntetését mondja ki s ehhez a közgyűlés jóváhagyását kéri.

Közgyűlés a határozatokat indokaiknál fogva helybenhagyja s hasonló célból az egyházkerületi közgyűlés elé terjeszti.

21. A sárospataki egyházközség egy általa fenntartandó koedukációs polgári iskola szervezésére és megnyitására kérést engedélyt.

Közgyűlés örömmel fogadja a jövőt építő határozatot, de az E. T. V. tc. 55. §-ban foglaltak szerint új kérelem beadására kénytelen utasítani. Felhívja arra is, hogy az 1944. évi költségvetésbe állítsa be az iskola fenntartására előirányzott összeget s jóváhagyás végett terjessze be az esperesi hivatalhoz.

22. Benke Kálmán az egyházmegyei számvevőszék jegyzője beterjeszti a számvevőszék 1943 szeptember 29-én tartott gyűlésének következő jelentését:

1. Számvevőszék megvizsgálta az egyházmegyei pénztár 1942. évi számadását és azt 53.168 P 27 fill. bevétellel, 50.023 P 01 fill. kiadással és 3.145 P 26 fill. maradvánnyal jóváhagyta.

2. Elkészítette a számvevőszék az egyházmegye 1944. évi költségvetését 23.299 P 30 fill. szükséglettel és ugyanennyi fedezettel. A költségvetés elkészítésénél számvevőszék az egyházközségek közigazgatási járulékaiknak 125 %-os felemelését hozza javaslatba az egyházmegyei közgyűlésnek. Megjegyzi azonban a számvevőszék, hogy e 125 %-os emelkedés csak látszólagos, mert ennek alkalmazása esetén elmarad a theol. internátusra fizetendő díj, úgy, hogy a valóságos emelkedés kb. 75 %-nak felel meg. Egyben kéri a számvevőszék, hogy adjon az elnökségnek felhatalmazást arra nézve, hogy amennyiben a szükséglet emelkedése úgy kívánja, a járulékokat is hasonló mérvben emelje fel. A költségvetés elkészítésével kapcsolatban javasolja a számvevőszék, hogy mivel az egyházak kiadásai állandóan emelkednek, az adósságösszege pedig csak a régi szinten maradt, a felsőbb egyházi hatóságok útján kérje a kultuszminisztériumtól az adósságok összegének felemelését. Kívánatosnak tartja a számvevőszék, hogy a kiadások csökkentése végett az egyházmegyei jegyzőkönyvek a jövőben rövidített tartalommal jelenjenek meg.

3. Jóváhagyólag tudomásul vette a számvevőszék a pénztárvizsgálatról szóló jelentést. Az 1943 szeptember 25-én megtartott pénztárvizsgálat napjáig a pénztári forgalom 33.244 P 60 fill. bevételt, 30.528 P kiadást és 2.716 P 60 fill. maradványt eredményezett. Megállapította a pénztárvizsgálat, hogy a felvidéki visszatért egyházmegyei rész által elhelyezett tőkék a királyhelmeci járási hitelszövetkezethél gyümölcsötletnek és azok összege 1942 június 30-ig tőkésített kamatokkal együtt 741 P 41 fill.-t tesz ki. Tudomásul vette a számvevőszék a pénztárvizsgálati jegyzőkönyvből, hogy az egyházmegye tulajdonát képező 13 drb, összesen 2150 Kor. névértékű nosztrifikált hadikölcsön kötvény a szerencsi m. kir. adóhivatalnál szabályszerűen letétbe van helyezve. A pénztárvizsgálat alkalmával is örömmel hozza a számvevőszék az egyházmegyei közgyűlés tudomására azt a legpéldásabb rendet és pontosságot, amit az em.-i pénztárnok a pénzkezelés minden ágában kifejt. Ezért javasolja a számvevőszék az em.

közgyűlésnek, hogy Veress Imre pénztárnoknak ismételten fejezze ki köszönetét.

4. Tudomásul vette a számvevőszék a közalapi bizottság jelentését.

5. Ugyancsak jóváhagyólag tudomásul vette a számvevőszék a nyugdíjintézeti bizottsági jelentést.

6. Végül az egyházmegye számvevői tettek jelentést az egyes egyházközségek számadásainak felülvizsgálásáról. A jelentések alapján megállapítást nyert, hogy több egyházközség nem küldte el számadását az illetékes számvevőhöz. Ezek: Bodroghalom, Vajdácaska (családi gyász, illetőleg a lelkipásztor katonai szolgálata miatt). Hernádkak az 1941. évi számadását nem nyújtotta be. Tiszakarád számadásáról jelenti a számvevő, hogy az egyházközség múlt évi számadása a teljes anyagi összeomlás előjeleit mutatja. A számadás a nyugták hiánya és az egész anyagi ügyvitel pontatlan vezetése miatt jóvá nem hagyható. Bacska és Tállya későn küldték el számadásaikat, így azokat nem lehetett felülvizsgálni és jóváhagyni.

Kéri a számvevőszék az egyházmegyei közgyűlést, hogy küldje ki a számadást be nem nyújtó egyházközségekbe az illetékes számvevőket, hogy a lelkipásztor terhére készítsék el a számadást, az elnökséget pedig hatalmazza fel a jóváhagyási záradékkal való ellátásra.

Makkoshotyka elmaradt 1940—41—42. évi számadásait jóváhagyja a számvevőszék.

Kivánatosnak tartja a számvevőszék, hogy a felvidéki lelkipásztorok a királyhalmeci lelkészi körön nyerjenek tájékoztatást a számadások egységes készítésére. Erre a célra felkéri Veress Lajos és Fiedler István számvevőket, hogy szolgáljanak útmutatással a felvidéki lelkipásztoroknak az egységes számadás elkészítéséhez.

Számvevőszék kéri az em.-i közgyűlést, hogy utasítsa a lelkipásztorokat, hogy az egyház pénztárából a gondnok csak a lelkipásztor kiutalására teljesítsen kifizetést.

Határozati javaslatban kéri utasítani a számvevőket arra nézve, hogy a jövő számvevőszéki gyűlésre az egyes egyházközségek számadásainak másodpéldányait és az igazoló nyugtákat is mutassák be, hogy a számvevőszék együttes ülése is felülvizsgálhassa azokat.

Csathó József egyházmegyei számvevő lelkészi főjegyzői elfoglaltságára való tekintettel számvevői tisztéről lemond. Helyébe Fiedler István lácai lekipásztort ajánlja a számvevőszék az em.-i közgyűlésnek megválasztásra.

Egyházmegyei közgyűlés a számvevőszék jelentését tudomásul veszi és azzal kapcsolatban a következő határozatokat hozza :

a) Ismételten örömmel fejezi ki köszönetét Veress Imre pénztárnoknak hűséges sáfárkodásáért és lelkiismeretes pontos munkájáért.

b) Felhatalmazza az elnökséget a járulékoknak évbözben való szükségyszerű emelésére.

c) Megbizza az illetékes számvevőket, hogy Bodroghalom, Vajdácská, Hernádkak, Tiszakarád egyházközségekbe kiszállva készíttessék el a számadást és azt jóváhagyás végett terjesszék be az em. elnökségnek.

d) Tudomásul veszi Csathó József lelkészi főjegyzőnek számvevői tisztéről való lemondását és neki 5 évi hűséges számvevői munkájáért köszönetét fejezi ki.

e) A cigándi járás számvevőjéül Fiedler István lácai lekipásztort megválasztja és tőle a hivatali esküt kiveszi.

f) A számvevőszék többi jelentését jóváhagyólag tudomásul veszi és javaslatait határozati erőre emeli.

23. Az alsóberecki egyházközség templomépítés céljaira 10.000 P közalapi egyszerismindenkori segély iránti kérését

Egyházmegyei közgyűlés első helyen való ajánlással pártolólag terjeszti fel a Közalap intézőbizottságához.

24. A kiskövesdi egyházközség templomának és lelkészlakának renoválására 5.000 P közalapi egyszerismindenkori segély iránti kérését

Egyházmegyei közgyűlés ajánlólag terjeszti fel a Közalap intézőbizottságához.

25. Az Országos Református Jóléti és Gazdászági Társulat Tiszáninneri egyházkerületi irodája beszámol az egyházmegyénk területén végzett munkájáról. Jelentése szerint egyházmegyénk területén 1248 biztosított tagja van a társulatnak. A tagok száma a múlt éven 77-tel növekedett. Múlt éven egyházmegyénk területén 3112 P segélyt fizetett ki. Eddig kifizetett segélyeinek összege 14.312 P az egyházmegye biztosított tagjai számára.

Egyházmegyei közgyűlés tudomásul veszi az Orjó iroda jelentését. Egyben felhívja a lelkipásztorokat, hogy ezután is hathatósan támogassák egyházunk e szociális munkáját.

26. Tárgyaltatott a nagykövesdi kántor-ügy.

Közgyűlés utasítja a nagykövesdi presbitériumot, hogy a kántori javadalmat a volt kántortanítói díjlevél adatai alapján állapítsa meg, foglalja díjlevélbe és megerősítés végett az egyházmegyének mutassa be.

27. A zemplénagárdi egyház jóváhagyás és záradékolás végett felterjeszti az általa vásárolt házas belsőségre vonatkozó adásvételi szerződését.

Közgyűlés a szerződést jóváhagyja s hasonló célból továbbterjeszti. Telekkönyvi akadály elhárítása céljából felhívja a vevő figyelmét arra, hogy annak idején a 3600/1943. M. E. sz. rendelet 79. §. 2. bekezdése szerinti nyilatkozatot a tulajdonjog bekebelezése iránti kérvényéhez csatolja be s egyben a tulajdoni átírás után Terjék Józsefet, vagy örökösait, a Weisz Dávid javára bekebelezett végrehajtási jelzálogjog telekkönyvi törlésére szólítsa fel, illetve esetleg perrel is kényszerítse.

28. A kesznyéteni egyház jóváhagyás és záradékolás végett felterjeszti a Czagány Bertalan kesznyéteni egyháztag által az egyház részére ajándékozott ingatlan ajándékozási szerződését.

Közgyűlés megállapítja, hogy egyik ingatlant ajándékozó már előzőleg másnak elajándékozta,

az előző ajándékozási szerződés érvényes. A nyilván fennforgó tévedés helyesbitése, ill. új ajándékozási szerződés szerkesztése végett az összes iratokat az egyházközség lelkészi hivatalának visszaadni rendeli.

29. Olvastatott az egyházmegye közgyűlésének 1942 szept. 24-én, 27. sz. határozatával kiküldött bizottság jelentése a józsefmajori önálló missziói lelkészség szervezése ügyében.

Közgyűlés a józsefmajori missziói lelkészség szervezésének munkáját anyagi előfeltételek hiányában szüneteltetni kénytelen.

30. Tárgyaltatott Molnár László alsóbereckii lelkipásztor felebbezése az alsó- és felsőbereckii társegyházak presbitériumainak határozata ellen, mely ellene mond lelkész ama kérésének, hogy fizetése a 3500/1943. M. E. sz. rendelet értelmében felemeltessek.

Közgyűlés a társegyházak presbitériumi határozatát megsemmisíti s utasítja a lelkipásztor helyi készpénzfizetésének 1943 július 1-től való oly mérvű felemelésére, ahogyan e kérdésben jelen egyházmegyei közgyűlés rendelkezik.

31. Olvastatott Bagócsy Lajos alsódobszai lelkipásztor felebbezése, melyben ellene mond az alsódobszai közgyűlés lelkészlak renoválási tervet elvető határozatának.

Közgyűlés, mivel az alsódobszai egyházközségi közgyűlés határozatát nem névszerinti szavazással hozta, határozatát megsemmisíti s új határozat hozatalára utasítja.

32. Olvastatott a kiskövesdi presbitériumnak és közgyűlésnek rendkívüli adókivetést elrendelő határozata.

Közgyűlés a határozatokat, mivel az ET. I. tc. 70. és 81. §-ait figyelembe nem vették, megsemmisíti s új határozatok hozatalára utasítja a presbitériumot és egyházközségi közgyűlést.

33. Tárgyaltatott a tarcali egyházközség kérelme 4. számú tanítói állásának megszervezése iránt.

Közgyűlés az állás szervezéséhez hozzájárul s hasonló eljárás végett a kérelmet továbbterjeszti.

34. Tárgyaltatott a makkoshotycai egyházközségnek 3. számú tanítói állás megszervezésére vonatkozó határozata.

Közgyűlés az állás szervezéséhez hozzájárul s hasonló eljárás végett a kérelmet továbbterjeszti.

35. A makkoshotycai presbitérium beterjeszti 4 példányban az újonnan szervezett III. tanítói állásra megválsztandó tanerő díjlevelét és a presbitériumi határozat kivonatát.

Egyházmegyei közgyűlés a bemutatott díjlevelet megerősíti és hasonló célból az egyházkerületi közgyűlésre felterjeszti.

36. A karosi egyházközség presbitériuma beterjeszti a karosi ref. leányegyháznál működő II. tanítói állást betöltő Vöröss Vilma tanítónő díjlevelét 4 példányban és a vonatkozó presbitériumi határozat kivonatát.

Egyházmegyei közgyűlés a bemutatott díjlevelet megerősíti és hasonló célból az egyházkerületi közgyűlésre felterjeszti.

37. Az örösi egyházközség bemutatja 2. számú tanítói állásának díjlevelét s arra jóváhagyást kér.

Közgyűlés a kérelmet hiányosnak találja, kérelmezőt a hiányok pótlására utasítja.

38. A karosi egyházközség bemutatja jóváhagyás végett a lelkészi szolgálatok díjazására vonatkozó díjlevelét.

Közgyűlés az egyházközséget hiányok pótlására utasítja.

39. A szerencsi egyház bemutatja az egyházi javadalmasok fizetésemelésére és stólarendezésére vonatkozó határozatát s arra jóváhagyást kér.

Közgyűlés a segédlelkészre vonatkozó határozatot jóváhagyja, a többi pontra vonatkozólag utasítja a presbitériumot, hogy jelen közgyűlés 9/b. pontja értelmében járjon el.

40. A makkoshotycai egyházközség felterjeszti jóváhagyás végett az általa vásárolt ingatlan adásvételi szerződését.

Közgyűlés a jóváhagyást megadja s hasonló eljárás végett továbbterjeszti.

41. A makkoshotycai egyházközség félben lévő templomépítési munkálatainak befejezéséhez 7000 pengő banki kölcsön felvételére jóváhagyást kér.

Közgyűlés a jóváhagyást megadja.

42. A makkoshotycai egyházközség a templomépítés munkálataira 7000 pengős közalapi kölcsön felvételére kér engedélyt.

Közgyűlés az engedélyt megadja.

43. A makkoshotycai egyházközség ujonnan épülő, befejezetlen temploma építésének költségeire 2000 P közalapi egyszermindenkori segély iránti kérését

Egyházmegyei közgyűlés ajánlólag terjeszti fel a Közalap intézőbizottságához.

44. A tárgyszózat kimerítettén, esperes megköszöni az előadóknak fáradozását, az alkotó tagok érdeklődését, lelkesítő főjegyző imádsága után

a gyűlést berekeszti.

A gyűlés jegyzőkönyvi pontjai egyidejűleg hitelesítettnek.

Sárospatak, 1943 szeptember hó 30-án.

Csathó József s. k.
egyházmegyei lelkészi főjegyző.

Janka Péter s. k.
esperes.

II. Bírósági ügyek.

1. Katona László volt olaszliszkai tanító fegyelmi ügyének tárgyalását a bíróság, mivel panaszlott katonai szolgálatot teljesít s megjelenésben akadályozva van, elhalasztotta.

Az egyes pontokat jegyezték :

Csathó József : 1—5, 8—13, 44.

Faragó György : 6—7, 33—34.

Martin Miklós : 14, 17/b.

Benke Kálmán : 15, 22—25, 43.

Varga János : 16.

Kántor Mihály : 17—20, 26.

Keresztury László : 21, 29—30.

V. dr. Bálint Zoltán : 27—28.

Dr. Janka Géza : 31—32, 40—42.

Dr. Bánya Lajos : 35—39.

Tárgymutató.

Jelen voltak névsora.

I. Közgyűlési ügyek.

1. Esperes Igeolvasása és imádsága.
2. Gondnok megnyitó beszéde.
3. Alakulás.
4. Mult ülésről elmaradtak igazolása.
5. Nagy Sándor kesznyéteni lelkész beerősítése.
6. Tanítók beerősítése és eskütétele.
7. Segédlelkészek bekebelezése.
8. Dr. Isépy Tihamér em.-i ügyész lemondása.
9. Esperesi jelentés.
10. Bírósági ülés idejének kitűzése.
11. Egyházkerületi képviselők kiküldése.
12. Lelkészjelölő bizottság választás.
13. Egyházmegyei tanács megválasztása.
14. Jelentés a vallásoktatókról, kiknek fizetése kiegészítésre szorul.
15. Elnökségi jelentés.
16. Belmissziói bizottság jelentése.
17. Tanügyi bizottság jelentése. Vallásoktatási szakelőadó jelentése.
18. A bodrogszentesi hadbavonult tanító helyettesítési ügye.
19. Gönczy Sándor tanító igazgatóvá való kinevezésre ajánlása.
20. Sárospatak kérelme az óvoda megszüntetése tárgyában.
21. Sárospataki egyház kérelme koedukációs polgári iskola szervezése ügyében.
22. Számvevőszék jelentése.

23. Alsóberecki közalapi segély-kérése.
24. Kiskövesd közalapi segély-kérése.
25. Orjó jelentése.
26. Jelentés a nagykövesdi kántorság ügyében.
27. Zemplénagárd ingatlanvétel ügye.
28. Kesznyéteni egyház ajándékozási ügye.
29. A józsefmajori önálló missziói lelkészség szervezése.
30. Molnár László lelkipásztor felebbezése az alsóberecki presbitérium határozata ellen.
31. Bagócsy Lajos lelkipásztor felebbezése az alsódobzai egyházközségi közgyűlés határozata ellen.
32. Kiskövesd rendkívüli adókivetési ügye.
33. Tarcali ref. egyház 4. tanítói állás szervezése.
34. A makkoshotycai egyház 3. sz. tanítói állásának szervezése.
35. A makkoshotycai egyház 3. sz. tanítói állás díjlevelének jóváhagyása.
36. A karosi egyház 2. tanítói állás díjlevelének jóváhagyása.
37. Az örösi 2. tanítói állás díjlevelének jóváhagyása.
38. A karosi lelkészi szolgálatok díjazására vonatkozó díjlevél jóváhagyása.
39. A szerencsi presbitérium egyh. javadalmasok fizetésemelésére és stólarendezésére vonatkozó határozatainak jóváhagyása.
40. A makkoshotycai egyház adásvételi ügye.
41. Makkoshotyka 7000 pengős banki kölcsönének ügye.
42. Makkoshotyka 7000 pengős közalapi kölcsön iránti kérelme.
43. Makkoshotyka közalapi-segély iránti kérelme.
44. A gyűlés berekesztése.

II. Bírósági ügyek :

1. Katona László volt olaszliszka-i tanító fegyelmi ügye.
-

Betűsoros tárgymutató :

- Ablonczy József 9/p.
Alsóberecki 16, 25.
Alsódobsza 16.
Asztalos Gyula 9, 11.
Dr. Asztalos Kálmán 9, 11, 12, 13.
Ágcsernyő 9/l.
Bacska 9/l, 16.
Bagócsy Lajos 31.
Bakcsy Gyula 3, 4.
Bartha K. Ella 6.
Balogh József 9/m.
Baráti Ferenc 9.
Benke Kálmán 17.
Bénó István 9.
Bercsik Dániel 9.
Berei Ferenc 9.
Berez Árpád 7.
Bernáth Aladár 9/t.
Berzék 9/l.
Bély 9/l.
Bihari Ferenc 9.
Bodnár Sándor 9.
Bodroghalom 22.
Bodrogszentes 18.
Bordás József 9.
Böszörményi Dezső 9/t.
Buttykay István 4.
Csathó József 11, 13, 22, 44.
Csathó Józsefné 9/r.
Cseh István 9.
Csobaj 16.
Darányi Lajos 11, 13.
Dohányos Mihály 9.
Egházmegyei pénztár 4, 3, 9/f, 22.
Egyházkerület 9/b, 9/c, 9/d, 11, 27, 34, 16, 17, 19, 20, 22, 23, 24, 35, 36, 40, 41, 42, 43.
Egyházlátogatóság 9/c, 9/f, 9/h.
Elnökség 9/k, 11, 13, 14, 22, 37, 38.
Enyedy Andor dr. 9/a.
Esperes 1, 3, 9, 9/c, 9/l, 9/x, 10, 12, 18, 44.
Éles István 3.
Felsőberecki 15.
Fiedler István 22.
Fodor József 9.
Fűrjész Tamásné özv. 9/t.
Gagyi Károly 9/t, 9.
Gondnok 2.
Gönczy Bertalan 9/t.
Gönczy Sándor 9/t, 19.
Hegedüs Imre 4.
Hernádkak 22.
Hodossy Béla 9/s, 9.
Homoly Lajos 9.
Honda Gyula 9.
Horváth István 4.

- Isépy Tihamér dr. 8.
 Idrányi Béla dr. 9/v.
 Janka Károly 9/t.
 Jáger József 9.
 Jánossy Ferencné dr. 9/r.
 Józsefmajor 29.
 Karászy Dezső 3, 4.
 Karos 36, 38.
 Kesznyéten 9/l, 28.
 Kenézlő 16.
 Kézi Bálint 9.
 Kérészy Sándor dr. 12, 13.
 Kántor Mihály 9, 13.
 Kántor Ferenc 9/t.
 Kiss János 9.
 Kiss Pál 11.
 Kiskövesd 24, 32.
 Kisdéres 9/l.
 Kistárkány 9/l.
 Kováts Árpád 7.
 Kovács János 9.
 Kovács Dániel 9.
 Kokot János 9.
 Kosnyider Gábor 9.
 Koroknay Gábor 9.
 Kostyó Pál 9.
 Kosztyi Mihály 9.
 Kősa Szabó Pál 11, 12.
 Ködöböcz József 7.
 Kun Zoltán 12.
 Kun Zoltánné 9/n.
 Kun István 9/t.
 Lőrincz János 9.
 Magyar Kálmán 9.
 Makó Dezső 13.
 Marton János dr. 13.
 Margitay József 9.
 Makkoshotyka 9/l, 34, 35, 40,
 41, 42, 43.
 Máthé Miklós 9/t.
 Meczner Tibor dr. 9/t, 13.
 Molnár Ferenc 9/t.
 Molnár János 9.
 Molnár József 9.
 Molnár László 30.
 Nagy József 9.
 Nagy Károly 9.
 Nagy István 9.
 Nagy Magdolna 6.
 Nagy Mária 6.
 Nagykövesd 26.
 Nagyrozvágy 16.
 Nagy Sándor 5.
 Nagytárkány 9/l.
 Ond 16.
 Olaszliszka 16.
 Orjó 25.
 Osváth József 3.
 Pataky Sándor 9/z.
 Pongrácz Sámuel 9/m.
 Puskás Lajos v. 9/m.
 Radácsy György 3, 11.
 Ráski Sándor 7.
 Révleányvár 9/k.
 Román János 7.
 Rozgonyiné Tóth Ibolya 6.
 Román Ernő 9/v.
 Sáfárné Hodossy Róza 6.
 Sárospatak 16, 17, 20, 21.
 Sipos István 9/m.
 Soltész Kálmán 9/t.
 Szabó Zoltán dr. 9/a.
 Szendrey András 9.
 Szepessy Imre 7.
 Szerencs 16, 39.
 Szilva István 3.
 Szoboszlai János 9.
 Szücs Kálmán 9/ny.

Takács Béla 7.
Taktaharkány 16.
Tarczal 33.
Tárcki Péter 9.
Tóth István 6, 9.
Tóth Margit 6.
Tóth Sándor 9.
Tóth Gyula 9.

Varga János 13.
Ványai Dániel 9.
Vályi József 9.
Verebélyi Dezső 9/x.
Veress Imre 22.
Viss 15.
Vitkay Bertalan 3.
Vitányi Vilma 6.
Vitányi Bertalan 9.
Vöröss Vilma 6.

Zemplénagárd 27.
Zsiros László 6.

Zsirosné Lovass Katalin 6.

1. sz. Tájékoztató melléklet a jegyzőkönyv 17/6. pontjához.

Monok község állapotrajza.

A község 2950-ből álló lakossága egészben magyar nyelvű. Vallási megoszlás szerint 2504 rk. 285 ref. 62 evang. 49 gk. és 56 izr. lakos. Túlnyomórészt földművelők, törpebirtokosok, napszámosok. Tekintélyes számú kőműves iparos is lakik a községben, kb. 200, akik a környéken és a közelebbi városokban végzett ipari munkájuk keresetéből élnek. A lakosság nagyobb része szegény s csak kevés jómódú kisgazda van a községben, főként a reformátusok közül. A ref. egyház szegény. Vallási kisebbségének érzése állandó teherként nehezedik reá. S bár jövője nem túlságosan reményteljes az önfenntartás ösztöne és a jelen jövőre átmenteni akarása sok jelenségnél kiütközik. Az általános műveltségi színvonal igen alacsony. Ennek következtében az erkölcsi fellogás is meglehetősen könnyű. Az értékesebb rész ebben a tekintetben is a ref. elemnél van. A felnőtt lakosság hátrányos tulajdonságai természetesen a gyermekekben és az iskolai munkában is kiütköznek. A kedvezőtlen földrajzi helyzet, a várostól és vasuttól való távolság erős tényező abban, hogy a község jóirányban szinte évtizedek óta csaknem semmit sem haladt.

Az iskola állapota.

Az iskola központi fekvésű. Hat olyan tanuló van, akik tanyáról járnak be kb. 3 km távolságról. A tanító lakással egy épületben van. A templomhoz és lelkészlakhoz elég közel fekszik, környezete nyugodt, csendes, tiszta. Az utca forgalma a tanítást nem zavarja, korcsma nincs a közelében. Környékén kedvezőtlen hatások nem érik a gyermeket, udvara elég tágas. Kertje nincsen. A gyakorló terület hiányában a növendékek a gazdasági gyakorlatot a tanító kertjében végzik. Ez a kert elég nagy, jórészen konyhakerti növényekkel van beültetve. Kilátásban van az, hogy a következő iskolai

évre az iskola a községtől megkapja azt a gazdasági gyakorló területet, amelyet a miniszteri rendelet biztosított a számára. Az udvaron kút van, vize nem iható, nagy baj az, hogy fedetlen, roppant veszélyes. Az iskolaszéki elnök ígéretet tett arranézve, hogy rövidesen rendbehozzák. Addig is feltétlenül le kell fedni, hogy a gyermekek bele ne essenek az egyébként nagyon mély kútba. Az árnyékszék tiszta, jól gondozott, szagtalan. Egészen külön helyiség áll a leányok és fiúk rendelkezésére. Mindegyikben négy-négy jól elkülönített, zárható rekesz van. Példás, mintaszerű, a rekeszeket az osztályok között felosztották s jelölőtáblákkal látták el. Az iskola szép, tiszta, újonnan épült, ablakai délnyugat irányban néznek. A tanterem világos, 5 hatalmas ablaka van. Előszobája nagy, kétajtós, jól zárható, világos, tiszta. A fogások száma kevés. Az egyház tervbe vette, hogy megfelelő számú fogással látja el. Ennek semmi akadályja nincs. Ivóvíz nyitott kannában van, csappal nincs ellátva, kívánatos, hogy fedőlappal lássák el. A szertár üres. Sem szekrények, sem állványok, sem felszerelés nincs benne. A felszerelésre az egyháznak jól átgondolt terve van. A tanterem felszerelése elég jó. A padok a régiiek, nem megfelelőek. Számuk kevés. A táblák átfestendők. Dobogó nincs. A villanybiztosíték elzárandó. A kályha jó állapotban van, fűtőképessége megfelelő. A tanításhoz szükséges eszközök hiányosak. Legsürgősebben beszerzendők a következők: cimer, mérleg súlyokkal, mértani testek mintái, Magyarország hegy- és vízrajzi térképe, Európa fali térképe, rovar-, növény- és ásványgyűjtemény, természettani és vegytani eszközök, csiga, közlekedőedény, rézgolyó karikával, hőmérő, mágnespatkó, az elektromosság szemléltető eszközei, „Himnusz“ falitáblája. Amennyiben a hiány meglehetősen nagy mértékű s ezeknek a beszerzése nagy megterhelést jelentenek, kívánatosnak látszik, hogy tervet készítsenek arra nézve, hogy melyiket mikor szerzik be. Fokozatosan, megerőltetés nélkül beszerezhetők ezek, beszerzésük annál is inkább kívánatos, mert ezeknek hiánya nagymértékben hátráltatja az oktató és nevelő munkát.

Tokaj ref. egyházközség iskolájának állapotrajza.

Az Eperjes-Tokaji hegység déli lábánál a Tisza jobbpartján, a Bodrog torkolatánál épült. Szerencsés helyzeténél fogva messze vidék központja, kereskedelmi kapcsolatai révén különösen a multban, nemcsak hazai, hanem európai viszonylatban is szép hírnévre tett szert. A multhoz képest szerepe összezsugorodott, azonban vonzási területe ezidő szerint is nagy. Járási székhely. Kőbányája élénken szinezi a község gazdasági és szociális életét. Sok embernek ad kenyeret, mert a folyó medrének szabályozásához délre Szolnokig, északra Záhonyig innen szállítják a követ. Tekintélyes hajóforgalmat eredményez. Ez a helyzet az iskola életének szempontjából azért fontos, nagyjelentőségű, mert ezzel kapcsolatos az a népmozgalom, amely az iskolai szociális és erkölcsi életét a legerősebben befolyásolja. Ugyanis az időközönként messze földről és különféle területekről ideözönlő munkások, akik kezdetben csupán átmeneti tartózkodási helynek szánták a községet, itt gyakran megtelepszének s egészen sajtáságos proletár települést eredményeznek . . . Ezeknek a vándoréletű embereknek kulturájuk alacsony, erkölcsi életük sok kívánnivalót hagy, felelősségérzetük laza, bizony kedvezőtlen befolyással vannak a fejlődő gyermeki lélekre. Hasonlóan említésre méltó az a sajtáságos helyzet, hogy a község lakosai számához viszonyítva hosszú és állandó tartózkodásra sok katonát szállásoltak ide. A törvénytelenül született gyermekek száma erősen emelkedik. A nincstelenek között sok az alkoholista. Ezeknek a szomorú élete, a gyermekek szeme előtt játszódik le és sokszor látnak olyasmit, amit a magukról megfélemedezett emberek nyíltan csinálnak ott is, ahol erősen rombolják az erkölcsi értékeket. Mindezeket összefoglalva, elmondható az, hogy Tokaj községben nem szerencsés az a környezet, amelyben a gyermekek élnek. A község képe azonban ebből a szempontból nem egységes, amennyiben egymástól jól elkülönülő két részből áll, neve-

zetesen Kis-Tokajból, amelynek lakói nagyobbrészt földművelő, kisgazdák, akiknek erkölcsi élete viszonylagosan tiszta és Nagy-Tokajból, ahol feltűnő különbség észlelhető. A ref. iskola pedig éppen ezen a területen épült. Tanítványai innen kerülnek ki.

A lakások nem egyenlően egészségesek a község különböző területein. A főutca hatalmas, egészséges épületei zsidó kézben vannak. A hegyek oldalában viskókban él az alsóbb népréteg. Ezekben az egészségtelen hajlékokban zsúfoltan laknak kedvezőtlen körülmények között. Ez a tény a rosszúl tápláltság s a kereset meggondolatlan beosztása rossz hatással van az egészségi életükre. Szerencse azonban az, hogy maga a község tiszta, rendezett, fekvése szerencsés, ezenkívül igen jóhírű tüdőgondozója is van. Az iskolás gyermekeket minden évben rendszeres orvosi vizsgálatnak vetik alá, allergiás próbák és röntgenvizsgálatokon esnek át, éppen ezért idejében felismerhető a baj, a betegnek talált gyermekeket azonnal kiemelik társaik közül és zárt intézeti kezelésbe részesítik. Ezzel elejét veszik a további fertőződésnek. Ez a magyarázata annak, hogy az iskolás gyermekek egészségesek. Ezidőszertint a helyzet annyira jó, hogy beteg gyermek a tüdőgondozóban nincs a ref. iskola növendékei közül. A gondos tisztaságvizsgálat, a tanító egészségügyi vizsgálatai és a rendszeres orvosi ellenőrzés eredményének tekinthető az is, hogy ebben az esztendőben semminémű más fertőző betegség nem fordult elő.

A község anyagi helyzetéről szólottunk már akkor, amikor a munkásság erkölcsi életéről megemlékeztünk. Szomorú az, hogy a szűkös anyagi helyzetben élő családok gyermekei ruhával, cipővel, tankönyvekkel nincsennek ellátva, s nagymértékben zavarják az iskola tanulmányi munkáját. Egyéb-ként tényként állapítható meg, hogy a református egyháztagok anyagi helyzete megfelel a község általános helyzetének. A keresztyén egyházak helyzetének mérhetjük csak a ref. gyermekek anyagi életét, mert a zsidóság lényegesen jobb körülmények között él, azokhoz nem hasonlítható. A többi keresztyén felekezetekhez képest azonban sem anyagiakban sem vezető súlyukban nem maradnak el.

A községi képviselőtestület tagjainak arányszáma megfelel az egyházközségek arányszámának. A reformátusság

elnyomásban seholsem részesül, felekezeti harcok nincsenek. Szekták nincsenek. Hazafiatlan dolgokat nem lehet ugyan hallani, de többen vannak községekben olyanok, akik nem mindenben megbízhatók. A gyermekek szelleme azonban egészen jó, semmiképen sem kifogásolható.

A község lakóinak száma 5912. Ebből református 1553, rk. 2440, gk. 796, ág. ev. 130, izr. 971, egyéb 16.

Az iskola állapota.

Az iskola egy tantermes. A tanítói lakással egy udvaron épült. Ódon, repedezett, mintegy 70 esztendős épület. Rossz állapotban van. Az egyik sarok az alapzat süllyedése folytán erősen megrepedt, a repedéseket az utóbbi vizes esztendők szélesítették. Középen egy vastag mestergerenda húzódik végig, amely szerencsétlenül, éppen a középső ablak felett süllyed a falba, ahol 3—4 téglaszélesség tartja gyenge íveléssel. Az épület nem veszélytelen. Átépitésre, vagy erős tatarozásra szorul. Egyébként az egészség követelményeinek nagyjából megfelel. Fekvése szerencsétlen, mert három ablaka északra nyílik. Előszobája kicsi. A körülményekhez képest gondosan őrködnek tisztántartására, megjegyzésre érdemes, hogy padlózata a nehéz körülmények ellenére is jól olajozott. Falai tiszták. Ablakai jól zárnak, butorzata megfelelő. A padok épek. Taneszközei gondozottak, jóformán hiánytalanok. Kívánatos lenne kalmármérleg és úrmértékek beszerzése. A falakat képek díszítik. Jól zárható vizesedény van csappal ellátva. Az iható friss víz beszerzése nem okoz nehézséget. A bejáratnál lábtörlő van. Szertárhelyiség nincs. Az árnyékszék jól gondozott, nemek szerint két-két ülökével. Tiszta, szagtalan. A szépérzékét nem sérti. Udvara tiszta, gondozott. Gyakorlóterülete nincs, de az iskola udvarához kapcsolódó tanítói kertben szemlélődhetnek, gyakorolhatnak. Ez a kert mintaszerű. Fűtőanyag egész télen volt, a kályha jó, hőmérő van, villanyvilágítás is van.
